

Research Paper

**Design and Development of a Financial Capacity Scale for Older Adults in Iran:
A Pilot Study**

Razieh Bakhshandeh¹ , Behnam Shariati¹ , Mehdi Nasr Esfahani¹ , Seyed Kazem Malakouti¹ , Leila Kamalzadeh¹ ,
*Vahid Rashedi²

1. Department of Psychiatry, Mental Health Research Center, School of Medicine, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
2. Department of Aging, Iranian Research Center on Aging, School of Educational Sciences and Social Welfare, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran.

Citation Bakhshandeh R, Shariati B, Nasr Esfahani M, Malakouti SK, Kamalzadeh L, Rashedi V. [Design and Development of a Financial Capacity Scale for Older Adults in Iran: A Pilot Study (Persian)]. *Iranian Journal of Ageing*. 2023; 18(3):326-347. <https://doi.org/10.32598/2.3541> <http://dx.doi.org/10.32598/sija.2023.3541.2>

<http://dx.doi.org/10.32598/sija.2023.3541.2>

ABSTRACT

Objectives The capacity to manage financial affairs is a multidimensional construct and includes a wide range of judgment, perceptual, and pragmatic activities, ranging from basic to higher abilities. The decline of cognitive function and the ability to manage financial affairs in the elderly can cause problems in them, their families, and society. The present study aims to design and develop a tool to measure the financial capacity of older adults in Iran.

Methods & Materials This pilot study was conducted using Waltz's four-step method: Defining objectives, selecting a conceptual mod, blueprinting, and construction of measure (by application of procedures, item sets, and scoring rules). To check the validity of the tool, its face validity and content validity were evaluated.

Results The initial draft included nine main areas, 27 sub-areas, and 65 items. The questionnaire was completed through a semi-structured interview by an expert. The items in each area were scored as "yes," "no," and "not applicable". By developing instructions, acceptable, unacceptable, and non-applicable answers for each item were explained. The content validity ratio and content validity index for the overall scale were 0.57 and 0.83, respectively.

Conclusion The designed tool can help clinicians in Iran to make more consistent judgments and more accurately identify older adults who are no longer able to manage their financial affairs.

Keywords Financial capacity, Older adults, Tool, Measurement

Article Info:

Received: 09 Dec 2022

Accepted: 19 Feb 2023

Available Online: 01 Oct 2023

*** Corresponding Author:**

Vahid Rashedi, Assistant Professor.

Address: Department of Aging, Iranian Research Center on Aging, School of Educational Sciences and Social Welfare, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran.

Tel: +98 (918) 3071851

E-mail: vahidrashedi@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction

The capacity to manage financial affairs is a multidimensional construct and includes a wide range of judgment, perceptual, and pragmatic activities, ranging from the most basic abilities to higher levels of abilities.

With aging, some cognitive functions such as memory, attention, judgment, and managing financial affairs are affected. The decline of cognitive abilities and financial capacity in the elderly can cause problems for them, their families, and society. Due to the fact that so far, no any questionnaire in accordance with the social and cultural conditions of Iranian society has been designed to measure the financial capacity of the elderly, the present study aims to design and develop a tool for measuring the financial capacity of Iranian elderly.

Methods

This study was conducted in four steps using Waltz's strategy:

- Defining objectives: Identifying the available tools for measuring financial capacity (by information retrieval, combining evidence, interpreting clinical research, evaluating different areas of the tool) and designing the tool through a collaborative process and consensus;

- Selecting a conceptual model: The tools for measuring the financial capacity were found based on a literature search, their contents were analyzed, and the related concepts were extracted;

- Blueprinting: The initial draft of the tool, including main and secondary areas (Table 1), was prepared, and the relevant questions were formulated according to the opinion of experts.

- Construction: It includes the use of procedures, item sets, and scoring rules to construct the measure.

To check and determine the validity of the tool, its face validity and content validity were evaluated. A content validity ratio (CVR) with a value of 0.56 was considered as the critical point and the necessity of the item, and a CVI >0.7 was considered as a measure of the simplicity, relevance, and clarity of the items.

Results

In the first step, 15 studies were found that had used 11 tools for measuring financial capacity. Instruments had been published from 1996 to 2015. There was a web-based instrument called the financial capability scale-short form (FCI-SF) designed in 2022. All instruments covered different domains of financial capacity, except for one instrument that focused on more limited domains (psychological issues). The instruments were for different target groups, but mainly for healthy and cognitively impaired older people.

Table 1. Main areas and sub-areas in the financial capacity instrument

	Main Areas	Sub-areas
1	Information about personal assets and property	Information about income, expenses, financial problems, and personal assets
2	Financial judgment/decision-making	Financial decision-making, Detecting phone or SMS fraud, Identifying financial abuse, Determining the true value of goods and advertisements
3	Psychological issues related to financial affairs	Psychological issues related to financial issues
4	Basic financial skills	Names of different types of money, currency, value of money, and counting money
5	Cash transactions	Price detection, buying and selling a good or asset
6	Management of bank accounts, banking transactions, and debit cards	Identifying debit cards, bank statements, bank account balance, account deposit, bank account differences, checks, use of checks, profits
7	Paying bills and transferring funds	The concept of the bill, recognition of the amount of the bill, results of non-payment of the bills, transfer of funds
8	Knowledge of basic financial concepts	Monetary concepts, the concept of loan
9	Other	Financial advocacy, rewards

In the second step, the initial draft, including 9 main areas, 27 sub-areas, and 158 items (2-3 items in each sub-area), was prepared. The items in this questionnaire cover the following areas:

- The history of having financial responsibilities, the problems and difficulty performing financial tasks, the way of making financial decisions and judgments according to the social and cultural conditions, as well as environmental support and limitations;
- Cognitive assessment with emphasis on declarative memory and executive processes of judgment, planning, and reasoning;
- Psychological assessment to determine the effective role of psychological symptoms in managing financial affairs;
- Performance-based assessment of financial capacities;
- Assessing the vulnerability to fraud and financial abuse.

The values of CVR for 34 items were >0.56 . The number of accepted items with a CVI >0.7 was 57 items. For 8 items, the CVI was <0.7 . Finally, 68 items were reduced to 65 items. In addition, based on the opinions of the target group and the panel of experts during the qualitative content validity determination, the items were revised and the necessary corrections were made on them. The CVR and CVI for the overall scale were 0.57 and 0.83, respectively. By developing guidelines for each item, acceptable or unacceptable answers and scoring method were determined.

Conclusion

With a broader assessment approach and due to its semi-structured nature and accompanying instructions, the designed tool can help clinicians in Iran to more accurately find older people who are no longer able to manage their financial affairs. Also, this tool can help categorize the levels of financial capacities in an older person. This study was a pilot study, and the inter-rater reliability, test re-test reliability, and construct validity of the tool were not evaluated. In future studies, it is recommended to prepare a short version of this tool for quick and easier use in clinical practice. By determining the relationship of the score of this tool with the level of education, cognitive level, or other involved criteria, a cut-off point can be determined for this tool.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

This study was approved by the Ethics Committee of [Iran University of Medical Sciences](#) (Code: IR.IUMS.FMD.REC.1400.172).

Funding

This article is extracted from the PhD dissertation of Razieh Bakhshande, approved by Department of Psychiatry, School of Medicine, [Iran University of Medical Sciences](#).

Authors' contributions

Conceptualization: Behnam Shariati and Vahid Rashedi; Methodology, investigation, funding acquisition and resources: All author; Writing the original draft: Vahid Rashedi, Behnam Shariati and Razieh Bakhshandeh; Review & editing: Vahid Rashedi, Behnam Shariati and Razieh Bakhshandeh; Supervision: Behnam Shariati, Vahid Rashedi.

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgements

The authors express their gratitude for the cooperation of respected experts: Kaveh Alavi, Seyed Vahid Shariat, Hamid Yousefi, Leila Sadiq Moghadam, Marjan Haghi, Mahshid Foroughan, Pooya Farrokhnejad Afshar, Majid Rahimi, Maryam Nik Solat and Seyed Mehdi Saberi" for designing and preparing the preliminary psychometrics of this tool.

مقاله پژوهشی

طراحی و توسعه ابزار سنجش ظرفیت مالی در سالمندان ایرانی: یک مطالعه مقدماتی

راضیه بخشنده^۱، بهنام شریعتی^۱، مهدی نصر اصفهانی^۱، سید کاظم ملکوتی^۱، لیلا کمالزاده^۱، وحید راشدی^۲

۱. گروه روانپزشکی، مرکز تحقیقات سلامت روان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
۲. گروه سالمندی، مرکز تحقیقات سالمندی، دانشکده سلامت اجتماعی، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، تهران، ایران.

Citation Bakhshandeh R, Shariati B, Nasr Esfahani M, Malakouti SK, Kamalzadeh L, Rashedi V. [Design and Development of a Financial Capacity Scale for Older Adults in Iran: A Pilot Study (Persian)]. *Iranian Journal of Ageing*. 2023; 18(3):326-347. <http://dx.doi.org/10.32598/sija.2023.3541.2>

<http://dx.doi.org/10.32598/sija.2023.3541.2>

اهداف: توانایی مدیریت مسائل مالی یک ساختار چندبعدی است که طیف وسیعی از فعالیت‌های قضاوتی، ادراکی و عمل‌گرایانه از پایه‌ترین توانایی‌ها تا پیچیده‌ترین آن‌ها را دربر می‌گیرد. کاهش توانمندی‌های شناختی و از دست دادن توانایی‌های مدیریت مسائل مالی در جمعیت سالمندان باعث به وجود آمدن مشکلاتی در افراد، خانواده‌هایشان و جامعه می‌شود. مطالعه حاضر با هدف طراحی و توسعه ابزار سنجش ظرفیت مالی در سالمندان ایرانی انجام شده است.

مواد و روش‌ها: این مطالعه برای طراحی ابزار از استراتژی والتز (شامل ۴ مرحله) استفاده کرده است که بدین شرح است:

تعیین اهداف ابزار: شناسایی ابزارهای موجود برای سنجش توانایی امور مالی، انتخاب مدل مفهومی؛ تدوین یک طرح اولیه؛ سازه مقیاس: شامل به‌کارگیری فرایندها، مجموعه گویه‌ها و قوانین نمره‌گذاری ابزار می‌شود. جهت بررسی و تعیین روایی گزاره‌ها در این مطالعه مقدماتی از روش روایی صوری و روایی محتوا استفاده شد.

یافته‌ها: جهت سنجش توانایی امور مالی، ۱۱ ابزار همراه با یک ابزار بر پایه وب شناسایی شد. پرسش‌نامه شامل ۹ حیطه اصلی و ۲۷ حیطه فرعی و دربرگیرنده ۶۵ گویه طبق نظر پنل خبرگان طراحی شد. پرسش‌نامه از طریق یک مصاحبه نیمه‌ساختاریافته به‌وسیله یک فرد متخصص تکمیل شد. ارزیابی ظرفیت مالی سالمند در هر حیطه برحسب قضاوت بالینگر به گزاره‌های (دارد-ندارد-غیر قابل ارزیابی) صورت گرفت. با تدوین دستورالعمل راهنمای ارزیاب، نحوه نمره‌گذاری گویه‌ها، پاسخ‌های قابل پذیرش و یا غیرقابل پذیرش و نیز غیرقابل ارزیابی شرح داده شد. در این مطالعه نسبت روایی محتوا کل ۰/۵۷ و شاخص روایی محتوا کل ۰/۸۳ محاسبه شد.

نتیجه‌گیری: این ابزار با رویکرد ارزیابی گسترده‌تر و باتوجه به نیمه‌ساختاریافته بودن آن به قضاوت همگون‌تر بالینگران کمک می‌کند تا افراد سالمندی را که دیگر قادر به مدیریت امور مالی خود در چارچوب منحصربه‌فرد خود نیستند، با دقت بیشتری شناسایی کند. همچنین باعث سطح‌بندی و طیف‌بندی کردن صلاحیت مالی فرد سالمند می‌شود.

کلیدواژه‌ها: ظرفیت مالی، ابزار، اندازه‌گیری، سالمند

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۸ آذر ۱۴۰۱

تاریخ پذیرش: ۳۰ بهمن ۱۴۰۱

تاریخ انتشار: ۰۹ مهر ۱۴۰۲

* نویسنده مسئول:

دکتر وحید راشدی

نشانی: تهران، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، دانشکده سلامت اجتماعی، مرکز تحقیقات سالمندی، گروه سالمندی.

تلفن: ۳۰۷۱۸۵۱ (۹۱۸) +۹۸

پست الکترونیکی: vahidrashedi@yahoo.com

مقدمه

در افراد، خانواده‌هایشان و جامعه می‌شود [۹]. در پژوهشی که با هدف بررسی ارتباط سلامت روان و سوفرقتار مالی بر روی ۳۵۰ سالمند مراجعه‌کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهر کرد در سال ۱۳۹۶ انجام دادند، دریافتند ۶۱/۴ درصد از شرکت‌کنندگان با سوفرقتار مالی متوسط و ۳۶/۸ درصد از آن‌ها با سوفرقتار مالی شدید مواجه بودند. همچنین دریافتند سوفرقتار مالی ارتباط معناداری با وضعیت روان‌شناختی سالمندان دارد [۱۰].

توانایی مدیریت مسائل مالی یک ساختار چندبعدی است که طیف وسیعی از فعالیت‌های قضاوتی، ادراکی و عملگراییانه از پایه‌ترین توانایی‌ها شامل شناسایی سکه و اسکناس تا فعالیت‌های پیچیده مثل پرداخت قبض و مدیریت دفترچه‌های چک و حساب بانکی را دربر می‌گیرد [۱۱، ۱۲]. علاوه‌براین توانایی مدیریت مالی، ابزاری فعالیتی و کاربردی در زندگی روزانه^۲ است که توانایی افراد سالمند را برای زندگی مستقل پیش‌بینی می‌کند [۱۳، ۱۴]. مشخص کردن این که افراد چه زمانی قادر به مدیریت مسائل مالی شان نیستند، کار پیچیده‌ای است و علی‌رغم اهمیت این موضوع و وجود تعدادی از مدل‌های ابزاری برای اندازه‌گیری توانمندی مدیریت مالی سالمندان، هنوز یک روش مکفی و واحد برای اندازه‌گیری ظرفیت مالی سالمندان وجود ندارد [۱۴]. باوجوداین مطالعات متعددی به بررسی و طراحی ابزارهایی جهت سنجش این مهم پرداخته‌اند؛ از جمله در مطالعه مروری که مارونی و همکاران در سال ۲۰۱۷ جهت استخراج ابزارهای سنجش توانمندی مدیریت مالی در سالمندان بر روی ۲۹ مقاله واجد شرایط و شامل این ابزارها انجام دادند. در نهایت ۱۱ ابزار استخراج کردند که بیشترین ابزار مورد استفاده، ابزار ظرفیت مالی^۲ بود [۱۵]. ابزار ظرفیت مالی مبتنی بر مفهوم‌سازی کلی حوزه وظایف مالی است که این مدل شامل ۹ حوزه از توانایی‌های مالی است که از مهارت‌های پولی پایه تا دانش مفهومی مالی و تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری را شامل می‌شود. این آزمون بیماران مبتلا به اختلال آلزایمر را از افراد سالمند سالم متمایز می‌کند و با برخی معیارهای عملکرد اجرایی مرتبط است [۵].

بعضی دیگر از ابزارهای رایج ویژه ظرفیت مالی عبارت‌اند از: مصاحبه ارزیابی ظرفیت هوپمونت^۴ [۱۶]، ارزیابی ظرفیت دارایی و اموال^۵ [۱۷]، پرسش‌نامه ارزیابی صلاحیت مالی^۶ [۱۸].

مصاحبه ارزیابی ظرفیت هوپمونت

یک مصاحبه نیمه‌ساختاریافته است که تصمیم‌گیری در مورد مسائل پزشکی و مالی را ارزیابی می‌کند. بخش مالی شامل ۳ سناریو است که می‌بایست تصمیمات مالی برای آن‌ها گرفته شود

براساس گزارش سازمان بهداشت جهانی^۱، در طول ۳۰ سال آینده، سالمندان حدود ۲۰ درصد از جمعیت جهان را تشکیل خواهند داد، به طوری که تا سال ۲۰۵۰ میلادی، جمعیت سالمندان به دو میلیارد نفر می‌رسد؛ یعنی به ازای هر ۵ نفر جمعیت دنیا، یک نفر سالمند خواهد بود [۱]. طبق گزارش سازمان آمار کشور، جمعیت ایران در سال ۱۳۹۸ به حدود ۸۳ میلیون نفر رسیده و جمعیت سالمند بالای ۶۰ سال کشورمان با رقم ۸ میلیون و ۲۳۱ هزار نفر، یعنی حدود ۹/۹ درصد جمعیت کشور و جمعیت بالای ۶۵ سال، ۶/۴ درصد جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند. طی ۲ الی ۳ دهه اخیر رشد کلی جمعیت در ایران ۱۲۴ درصد بوده است، در حالی که نرخ رشد جمعیت سالمند کشورمان ۳/۶۲ درصد یعنی تقریباً ۳ برابر رشد کلی جمعیت است. در سال ۱۴۰۰ سهم سالمندی جمعیت از مرز ۱۰ درصد و پیش‌بینی می‌شود که در سال ۱۴۲۰ از مرز ۱۹/۴ درصد و در سال ۱۴۳۰ از مرز ۲۶/۱ درصد عبور کند، یعنی در آن زمان یک‌چهارم جمعیت کشور، سالمند خواهند بود [۲].

در فرایند سالمندی گاه در زمینه بعضی از مشکلات، برخی از عملکردهای شناختی همچون حافظه، توجه، قضاوت و مدیریت مسائل مالی نیز تحت تأثیر قرار می‌گیرند [۳]. شیوع اختلالات شناختی در سالمندان بالای ۶۰ سال در حدود ۱۸/۹-۲۲/۴ درصد است [۳]. مطالعه‌ای در ایران نیز نشان داد که ۵ درصد از سالمندان مورد بررسی، اختلال شناختی شدید، ۴۷/۵ درصد اختلال شناختی متوسط، ۳۰ درصد اختلال شناختی خفیف داشتند و ۱۷/۵ درصد اختلال شناختی نداشتند [۴]. تعداد فزاینده‌ای از افراد سالمند در نتیجه بیماری آلزایمر و اختلالات مرتبط با آن دچار اختلال در توانایی‌های عملکردی مانند تصمیم‌گیری و قضاوت، رانندگی، مدیریت امور مالی و وصیت‌نامه می‌شوند که در بین توانایی‌های درجه بالاتر، ظرفیت مدیریت امور مالی برای عملکرد مستقل افراد مسن‌تر اهمیت ویژه‌ای دارد [۵، ۶].

نقص در عملکردهای شناختی موجب افت کارایی و ناتوانی سالمندان در انجام فعالیت‌های روزانه آن‌ها می‌شود، عملکردهای شناختی اجرایی عملکردهای ثابت و منسجمی نیستند، بلکه مجموعه‌ای از زیرساخت‌هایی هستند که برنامه‌ریزی، جمع‌بندی و هماهنگی و پایش سایر عملکردهای شناختی را شامل می‌شوند [۷]. همچنین به‌علت از دست دادن استقلال و سایر اختلالات ذهنی و فیزیکی از جمله کاهش سطوح عملکردهای شناختی، افراد سالمند بیشتر در ریسک بهره‌گیری و سوءاستفاده مالی (کلاهبرداری، دزدی و سوگیری اعتماد) هستند [۸]. کاهش توانمندی‌های شناختی و از دست دادن توانایی‌های مدیریت مسائل مالی در جمعیت سالمندان باعث به وجود آمدن مشکلاتی

2. Instrumental activities of daily living (IADLs)
3. Financial Capacity Instrument (FCI)
4. Hopemont Capacity Assessment Interview (HCAI)
5. Property and Finance Capacity Assessment (PFCA)
6. Financial Competence Assessment Inventory (FCAI)

1. World Health Organization (WHO)

است. همچنین اغلب آزمون‌های سنجش ظرفیت مالی پیچیده هستند و معمولاً نمی‌توانند به‌طور یکسان توسط بالینگران در کلینیک‌های روزانه اجرا شوند [۱۹، ۲۰]. علاوه بر این باتوجه به تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی سالمندان ایرانی با سایر جوامع، از جمله کیفیت پایین زندگی سالمندان ایرانی در سلامت فیزیکی، سلامت روانی، ارتباطات اجتماعی و ارتباطات با محیط اطراف، تفاوت‌های واضح جنسیتی در مردان سالمند با زنان سالمند ایرانی، سیاست‌گذاری‌های ناکافی اقتصادی و اجتماعی برای این گروه سنی، محرومیت‌های عاطفی، کاهش تاب‌آوری روانی، فقدان نقش، انزوای اجتماعی و چالش‌های خانوادگی [۲۱، ۲۲] و باتوجه به این که تاکنون در جامعه ایرانی نیز ابزاری واحد و متناسب با ساختارهای اجتماعی و فرهنگی در دسترس برای سنجش مدیریت مالی سالمندان شرح داده نشده است. جهت یکسان‌سازی یک سازه در دسترس و جامع که ارزیابی دقیق ظرفیت مالی را انجام دهد، مطالعه حاضر با هدف طراحی اولیه و توسعه ابزار سنجش ظرفیت مالی در سالمندان ایرانی انجام شده است (پیوست شماره ۱).

روش مطالعه

هدف، طراحی و تنظیم مطالعه

در این مطالعه برای طراحی ابزار از استراتژی والتز ۲۰۱۰ [۲۳] (شامل ۴ مرحله) استفاده شد: ۱. تعیین اهداف ابزار ۲. انتخاب مدل مفهومی به منظور تعیین ابعاد موضوع مورد مطالعه ۳. تدوین یک طرح اولیه^۴ ۴. سازه مقیاس^۵ که شامل به کارگیری فرایندها^۶، مجموعه گویه‌ها^{۱۱} و قوانین نمره‌گذاری ابزار^{۱۲} می‌شود.

مرحله اول: تعیین اهداف ابزار

اهداف پروژه عبارت بودند از:

- شناسایی ابزارهای موجود برای سنجش توانایی امور مالی (یعنی بازیابی اطلاعات، ترکیب شواهد، تفسیر تحقیقات بالینی، ارزیابی حیطه‌های مختلف ابزار).

- طراحی ابزار طی یک فرایند مشارکتی و مبتنی بر نظرات اجماع باتوجه به مقبولیت محصول نهایی برای مخاطبان سالمند.

و از نظر میزان خطرات، مزایا و هزینه‌ها توجیه شوند. این مصاحبه در درجه اول بر ارزیابی درک فرد از مفاهیم مالی متمرکز است و مهارت‌های درگیر در مدیریت مالی روزمره مانند شمارش ارز و مدیریت حساب‌های بانکی تا حد زیادی در این ابزار نادیده گرفته می‌شوند [۱۹].

ارزیابی ظرفیت دارایی و اموال

دانش فرد را در مورد دارایی‌ها، بدهی‌ها، درآمد و هزینه‌ها ارزیابی می‌کند. تعهدات در قبال خانواده، درک انتخاب‌های خود، و قضاوت در مورد عواقب ارزیابی ظرفیت دارایی و اموال مالی می‌سند و از نظر مفهومی مشابه ابزار ظرفیت مالی است [۱۷]. از جمله محدودیت‌های این ابزارهای ارزیابی این است که به‌طور خاص برای افراد سالمند مبتلا به زوال عقل طراحی شده است و اعتبارسنجی معیارها در سایر جمعیت‌های بالینی مورد نیاز است. علاوه بر این مانند ارزیابی ظرفیت دارایی و اموال و ابزار ظرفیت مالی، در حال حاضر به‌طور گسترده ابزار ظرفیت مالی برای بالینگران در دسترس نیست [۲۰].

پرسش‌نامه ارزیابی صلاحیت مالی

پرسش‌نامه ارزیابی صلاحیت مالی که اخیراً توسعه یافته است، معیار ۳۸ ماده‌ای شامل ۶ خرده‌مقیاس است: توانایی‌های مالی روزمره، قضاوت مالی، قضاوت دارایی، عملکرد شناختی مرتبط با وظایف مالی، مدیریت بدهی، و منابع پشتیبانی. مطالعات اعتبارسنجی اولیه در نمونه‌هایی از بیماران با آسیب‌شناسی‌های زمینه‌ای مختلف (مانند زوال عقل، آسیب مغزی اکتسابی، اسکیزوفرنی و ناتوانی ذهنی) امیدوارکننده است، در حالیکه مطالعات اعتبارسنجی اضافی مورد نیاز است، به نظر می‌رسد پرسش‌نامه ارزیابی صلاحیت مالی یک معیار قابل اعتماد و معتبر برای ظرفیت مالی است که به‌طور گسترده برای تحقیقات و استفاده بالینی در دسترس است [۱۸].

نسخه آنلاین فرم کوتاه ابزار ظرفیت مالی^۷

این پرسش‌نامه امکان اجرای این ابزار جدید توسعه‌یافته را از طریق پلتفرم مبتنی بر اینترنت ثبت سلامت مغز ارزیابی می‌کند. نسخه آنلاین فرم کوتاه ابزار ظرفیت مالی، در صورت تأیید، این پتانسیل را دارد که تحقیقات بالینی بیماری آلزایمر و مراقبت‌های بهداشتی را با امکان ارزیابی از راه دور به روشی ارزان، کارآمد و مقیاس‌پذیر تسهیل کند [۲۱].

ارزیابی ظرفیت تصمیم‌گیری مالی در افراد سالمند از هر دو منظر پزشکی (ارزیابی «در صورت درخواست») و حقوقی (ارزیابی «پزشکی-حقوقی به دستور دادگاه») به موضوعی با اهمیت در جامعه در حال توسعه و نیز افزایش سالمندی ما تبدیل شده

8. Blue Print

9. Construction of the measure

10. Procedures

11. Item set

12. Scoring rules

7. Electronic Financial Capacity Instrument-Short Form (eFCI)

استخراج و تحلیل محتوای آن‌ها صورت گرفت که با جزئیات در جدول شماره ۱ مشخص شده است. مفاهیم مرتبط با توانایی مدیریت امور مالی نیز با جزئیات در جدول شماره ۲ مشخص شد.

مرحله سوم: تدوین ابزار

در این مرحله با الهام از مستندات، مقالات و پرسش‌نامه‌های در دسترس، حیطه‌های اصلی یک ابزار استاندارد جهت ارزیابی توانایی‌های مدیریت مالی طبق نظر متخصصین استخراج و طراحی شد. پیکربندی اولیه ابزار شامل ۹ حیطه اصلی و ۲۷ حیطه فرعی شد. پیش‌نویس این فرایند، پس از مطالعه بانکی از نمونه سوالات گردآوری‌شده و نیز برحسب مفاهیم اشاره‌شده در منابع برای سنجش ظرفیت مالی در مرحله دوم انجام شد. سوالات مربوطه طبق نظر متخصصین باتوجه‌به حیطه مورد نظر طراحی شد. به این ترتیب گویه‌های پرسش‌نامه، به‌گونه‌ای که محتوای یک گویه دربرگیرنده سنجش حداقل یک حیطه باشد و با سنجش حیطه دیگری هم‌پوشانی نداشته باشد، تهیه شد.

مرحله چهارم: سازه مقیاس

به‌کارگیری فرایندها و مجموعه گویه‌ها

در این مطالعه مقدماتی جهت بررسی و تعیین روایی گویه‌ها از روش روایی صوری، روایی محتوا استفاده شد. در ابتدا برای تعیین روایی صوری کیفی از متخصصین روان‌پزشکی سالمندان، سالمندشناسی و طب سالمندی و نیز از چند سالمند درخواست شد که گویه‌های پرسش‌نامه را از نظر سطح دشواری، میزان عدم تناسب و ابهام مورد بررسی و اصلاح قرار دهند و نظراتشان را بیان کنند.

جهت تأیید روایی محتوا، جلسه‌ای متشکل از ۱۲ نفر متخصصین روان‌پزشک، روان‌پزشکی سالمندان، طب سالمندی، پزشکی قانونی، حقوقدان، پرستاری سالمندان، سالمندشناسی تشکیل شد و جهت تعیین نسبت روایی محتوا معیار ضرورت گویه با استفاده از فرمول شاخص نسبت روایی و با استفاده از جدول لاوشه [۲۴] و نقطه بحرانی انتخابی برای ۱۲ نفر متخصص ضریب ۰/۵۶ به‌عنوان نقطه بحرانی و ضرورت گویه محسوب شد.

جهت محاسبه شاخص روایی محتوا ۳ معیار سادگی، مرتبط بودن و وضوح گویه‌های پرسش‌نامه با استفاده از فرمول شاخص روایی محتوا انجام شد [۳۳]. اگر مقدار حاصل از ۰/۷ کوچک‌تر بود، گویه رد می‌شود، اگر بین ۰/۷ تا ۰/۷۹ بود باید بازبینی انجام شود و اگر از ۰/۷۹ بزرگ‌تر بود، قابل قبول است. در آخر، گویه‌های نهایی برحسب حیطه‌های استخراج‌شده از منابع دسته‌بندی شد.

مرحله دوم: انتخاب مدل مفهومی به منظور تعیین ابعاد موضوع مورد مطالعه

منابع اطلاعاتی و جست‌وجوی ادبیات

در این مرحله با پیروی از راهنمایی‌های روش‌شناختی پریزما^{۱۳} در پایگاه‌های علمی گوگل اسکالر^{۱۴}، پابمد^{۱۵}، کاکرین^{۱۶} با ۳ دسته کلیدواژه‌های زیر به دنبال چک‌لیست‌ها، پرسش‌نامه‌ها یا ابزارهای سنجش توانایی امور مالی پرداخته شد.

۱. ظرفیت مدیریت امور مالی:

Financial capacity, Financial abilities, Financial management, Financial assessment, Financial skills

۲. ابزارهای اندازه‌گیری:

Scales, Subscale, Assessment Psychiatric Status Rating Scales, Weights, Measures

۳. گروه مورد بررسی:

Older adults, Elderly, Mild Cognitive Impairment, Alzheimer's Disease, Dementia, Aged

فرایند انتخاب مطالعه

پس از حذف مطالعات یکسان، نویسندگان درمورد عناوین و چکیده‌ها به‌طور مستقل و با هم درمورد به‌کارگیری مطالعه به توافق رسیدند. معیارهای انتخاب شامل موارد زیر بود:

- مطالعاتی که در آن ابزاری جهت سنجش ظرفیت مالی ارائه شده بود.

- مطالعاتی که در آن ابزار یا مجموعه‌ای از معیارهای مورد استفاده برای ارزیابی توانایی، دانش، ظرفیت و مهارت سنجش توانایی امور مالی به‌طور کامل یا بخشی از آن تعریف شده بود.

- مستندات (گزارش‌های سازمانی و مقالات) که ابزاری را برای ارزیابی دانش، مهارت‌ها یا ظرفیت در زمینه‌های سنجش توانایی امور مالی توصیف می‌کند، مورد استفاده قرار داده شد.

- مطالعاتی که صرفاً به زبان انگلیسی بودند، استفاده شدند.

فرایند استخراج داده‌ها و حیطه‌ها

در مجموع ۱۱ ابزار مختص سنجش توانایی امور مالی در منابع

13. Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses (PRISMA) Statement

14. Google scholar

15. Pubmed

16. Cochrane library database

جدول ۱. مشخصات ۱۱ ابزار سنجش توانایی امور مالی

ردیف	ابزار اصلی	نویسنده/کشور	سال	نوع مطالعه، اعتبارسنجی و نمونه	خرده‌مقیاس‌ها	ویژگی مورد سنجش در خرده‌مقیاس‌ها
۱	Financial Capacity Instrument (FCI)	Marson et al., Griffith Et al., 2003 USA [11]	۲۰۰۰	مقطعی کنترل شده ۲۳ فرد کنترل/۳۰ فرد با اختلال آلزایمر خفیف/۲۰ فرد با اختلال آلزایمر متوسط	۹ حیطه	مهارت‌های پایه مالی، ادراک مالی، بینش مالی، معامله نقدی، مدیریت چک، مدیریت بانکی، پرداخت قبض، دانش فرد درمورد فعالیت و سازماندهی سرمایه
۲	Financial Competence Assessment Inventory (FCAI)	Kershaw and Webber, Australia [18]	۲۰۰۸	مقطعی کنترل شده ۵۹ نفر بدون اختلال شناختی/۳۶ نفر با ترومای مغزی اکتسابی/۲۹ فرد اسکیزوفرنی/ ۲۲ نفر با دمانس/۳۲ نفر با اختلال عقب‌ماندگی ذهنی	۶ حیطه	مهارت‌های روزانه مالی، بینش مالی، مدیریت دارایی، مهارت‌های مالی مرتبط با عملکردهای شناختی، مدیریت قبض‌ها، چگونگی تأمین منابع مالی
۳	Managing Money Scale (ILS-MM)	Loeb, USA [25]	۱۹۹۶	مقطعی اختلال شناختی مینور و ماژور و اختلالات روان‌پزشکی	۴ حیطه	شمارش پول، محاسبه مالی کامل، پرداخت قبوض، به‌کارگیری احتیاطات پولی
۴	Prior/Premorbid Financial Capacity Form (PFCF)	Wadley et al, USA [26]	۲۰۰۳	مقطعی ۲۰ فرد با آلزایمر و ۲۰ فرد از اعضای خانواده/۲۳ فرد کنترل و ۲۳ فرد مطلع از اعضای خانواده	۸ حیطه	مدل ابزاری FCI برحسب تجارب قبلی بیمار و گزارش خود بیمار
۵	Current Financial Capacity Form (CFCF)	Wadley et al USA [26]	۲۰۰۳	مقطعی ۲۰ فرد با آلزایمر و ۲۰ فرد از اعضای خانواده/۲۳ فرد کنترل و ۲۳ فرد مطلع از اعضای خانواده	۸ حیطه	مدل ابزاری FCI برحسب عملکردهای کنونی مالی بیمار و گزارش خود بیمار
۶	Financial Competence Assessment Tool (FCAT)	Vieira et al., Japan [27]	۲۰۲۰	اطلاعات انتشار در مقاله اصلی ژاپنی موجود نیست.	۶ حیطه	مهارت‌های مالی شامل مهارت‌های پایه مالی، دانش ادراکی مالی، استفاده از مؤسسات بانکی، بینش مالی، معامله پولی، فهم دستورالعمل‌ها و هزینه‌ها
۷	Measure of Awareness of Financial Skills (MAFS)	Cramer et al., Canada [28]	۲۰۰۴	مقطعی کنترل شده ۱۰ فرد با دمانس و ۱۰ فرد مطلع/ ۲۵ فرد نرمال و ۲۵ فرد مطلع	۶ حیطه	شناسایی پول، شمارش پول، معامله نقدی و معاوضه، تفسیر حساب بانکی یا فاکتورها، پر کردن چک، مدیریت دفترچه چک
۸	Financial decision-making Questionnaire (FDMQ)	Cole and Denburg, USA [29]	۲۰۰۸	مقطعی ۲۱۸ فرد انتخاب شده به‌صورت تصادفی از جامعه و دانشگاه	۵ حیطه	دانش مالی جهت توانایی تصمیم‌گیری شامل مسائل مالی شخصی، خرید کردن، سرمایه‌گذاری کم دقت، مدیریت مالی، رفتار مالی
۹	Semi-Structured Clinical Interview for Financial Capacity (SCIFC)	Marson et al., USA [30]	۲۰۰۹	مقطعی کنترل شده ۷۵ فرد کنترل/۵۸ نفر با اختلال شناختی خفیف/۹۷ نفر با آلزایمر خفیف/۳۱ نفر با آلزایمر متوسط	۸ حیطه	بر پایه ارزیابی و قضاوت بالینی شامل مهارت‌های پایه مالی، دانش ادراک مالی، معامله نقدی، مدیریت دفترچه چک، مدیریت حساب بانکی، قضاوت مالی، پرداخت فاکتور/قبض، اطلاع از اجرت و ارزیابی ظرفیت مالی
۱۰	Financial Capacity Instrument Short Form (FCI-SF)	Gerstenecker et al., USA [31]	۲۰۱۵	مقطعی و غیر کنترل شده ۱۳۳۴ فرد سالمند بدون اختلال شناختی با سن و سطح تحصیلات همگون شده	۵ حیطه	ارزیابی زمان پاسخ‌گویی به آیتم‌ها مهم است و شامل اطلاعات درمورد پول رایج، اطلاعات ادراکی مالی، توانایی حل مشکل، استفاده از چک، استفاده از اظهارنامه‌های بانکی
۱۱	Lichtenberg Financial Decision Rating Scale (LFDERS)	Lichtenberg et al., USA [32]	۲۰۱۵	مقطعی اعتبارسنجی محتوا	۵ حیطه	در مورد آگاهی فرد مبتلا به اختلال شناختی که از موقعیت مالی رنج می‌برد یا در معرض آسیب‌پذیری روانی، معامله مالی کنونی، یا تأثیر بیش از حد و استثمار مالی هستند.

جدول ۲. حیطه‌های اصلی و فرعی ابزار سنجش توانایی امور مالی

حیطه‌های اصلی	حیطه‌های فرعی
۱ اطلاع از دارایی‌های شخصی و اموال	اطلاع از درآمد و مخارج و مشکلات مالی فرد، دارایی‌ها
۲ قضاوت مالی و تصمیم‌گیری مالی	تصمیم‌گیری مالی، تشخیص کلاهبرداری تلفنی یا پیامکی، سوءاستفاده مالی، تشخیص ارزش واقعی کالاها و تبلیغات
۳ مسائل روانی مرتبط با مسائل مالی	مسائل روانی مرتبط با مسائل مالی
۴ مهارت‌های مالی پایه	نامیدن انواع پول، واحد پول، ارزش پول و شمردن پول
۵ معاملات نقدی	تشخیص قیمت‌ها، خرید و فروش یک قلم جنس یا دارایی
۶ مدیریت حساب بانکی و مبادلات بانکی و مدیریت چک و کارت بانکی	کارت عابربانک، تشخیص صورت حساب بانکی، تشخیص مانده حساب بانکی، تشخیص واریز حساب، تشخیص تفاوت حساب‌ها، چک و استفاده از چک، سود
۷ قبض و انتقال وجه	مفهوم قبض، تشخیص مقدار قبض، نتایج عدم پرداخت قبض، انتقال وجه
۸ دانش مفاهیم پایه مالی	تعریف مفاهیم پولی، مفهوم وام
۹ متفرقه	وکالت، مزدگانی

سالمند

قوانین نمره‌گذاری ابزار

یعنی هر ۲ سؤال مطابقت داشته باشند و به این ترتیب درمورد سایر حیطه‌ها نیز دستورالعمل مربوطه داده شد.

یافته‌ها

مرحله ۱

انتخاب مدل مفهومی به منظور تعیین ابعاد موضوع مورد مطالعه

۱۵ مطالعه یافت شد که به بحث درمورد ۱۱ ابزار جهت سنجش توانایی امور مالی پرداخته بودند. ابزارها بین سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۵ و یک ابزار مبتنی بر وب که فرم کوتاه‌شده ابزار سنجش ظرفیت امور مالی است در سال ۲۰۲۲ منتشر شده بودند. همه ابزارها حیطه‌های مختلف سنجش توانایی امور مالی را پوشش می‌دادند، به جز یک مطالعه که متمرکز بر حیطه‌های محدودتری (حیطه مسائل روانی) بود [۳۲]. ابزارها به گروه‌های هدف مختلف ولی عمدتاً سالمندان نرمال و دارای نقص شناختی، مربوط بودند. اطلاعات تکمیلی در **جدول شماره ۱** آورده شده است.

مرحله ۲

تدوین یک طرح اولیه

در این مطالعه پرسش‌نامه اولیه شامل ۹ حیطه اصلی و ۲۷ حیطه فرعی و در برگیرنده ۱۵۸ گویه طراحی شد (**جدول شماره ۲**) و به‌طور متوسط در هر حیطه فرعی ۲ تا ۳ سؤال گنجانده شد. ارزیابی ظرفیت مالی در فرد سالمند در این پرسش‌نامه شامل پوشش موارد زیر است:

این ابزار در طی یک مصاحبه نیمه‌ساختاریافته امکان ارائه سنجش ظرفیت مالی در فرد سالمند را فراهم می‌کند. طبق نظر متخصصین و نیز با استناد به ابزار نیمه‌ساختاریافته^{۱۷} جهت نمره‌گذاری [۳۰]، توانمندی‌های سالمند در هر حیطه، جداگانه ارزیابی و گزارش می‌شود. به این ترتیب ارزیابی ظرفیت مالی سالمند در هر حیطه برحسب قضاوت بالینگر به گزاره‌های (دارد / ندارد / غیرقابل ارزیابی) صورت می‌گیرد. با تدوین دستورالعمل راهنما جهت ارزیابی، برای هر گویه، پاسخ‌های قابل‌پذیرش و یا غیر قابل‌پذیرش و نیز غیر قابل‌ارزیابی شرح داده شد. در دستورالعمل همچنین گویه‌هایی که نیاز به تطبیق با منبع مطلع (پرونده، خانواده و یا فرد مطلع) داشته باشند نیز مشخص شده است. برای مثال در حیطه اول که درمورد اطلاع از دارایی‌های شخصی و اموال و شامل ۲ زیرحیطه و ۷ گویه است. بیان شده است که این حیطه مطابقتی است و با پرونده، سوابق، فرد مطلع یا سایر اطلاعات جانبی می‌بایست مطابقت صورت گیرد. در زیر حیطه اول بیش از نیمی از سؤالات باید مطابقت داشته باشد. در غیر این صورت براساس قضاوت بالینگر غیرقابل‌ارزیابی است یا واجد ظرفیت مالی در این زیرحیطه نیست، طبقه‌بندی می‌شود. علاوه‌براین اگر اطلاعات جانبی در دسترس نباشد، اطلاعات فقط ثبت می‌شود و غیر قابل‌ارزیابی تلقی می‌شود تا زمانی که تأیید شود. اگر اطلاعات جانبی قابل‌انکشاف نباشند نیز غیرقابل‌ارزیابی ثبت می‌شود. ذکر می‌شود مطابقت ندارند، اما غیرقابل‌تأیید است. قسمت مربوط به دارایی (زیرحیطه دوم) باید با بیش از نیمی

17. Semi-Structured Clinical Interview for Financial Capacity (SCIFC)

جدول ۳. مقادیر اولیه شاخص روایی محتوا و نسبت روایی محتوا سوالات پرسش‌نامه سنجش ظرفیت مالی در سالمندان

شماره	گویه	نسبت روایی محتوا	نسبت روایی محتوا
۱	خرج زندگی شما چگونه به دست می‌آید؟	۰/۸۱	۰/۸۱
۲	مدیریت پول و مخارج زندگی شما دست چه کسی است؟	۰/۹۳	۰/۸۱
۳	آیا به کسی غیر از خانواده(همسر، فرزندان، فرزندخوانده، پدر و مادر) کمک مالی منظم می‌کنید؟	۰/۶۶	۰/۴۵
۴	آیا وظیفه تأمین نیازهای مالی اعضای خانواده برعهده شماست؟	۰/۹۶	۰/۴۵
۵	آیا در ۱ سال گذشته پول یا هدیه‌ای بخشیده‌اید که به دنبال آن دچار سختی و مشکل شده باشید و یا در تأمین هزینه‌های خود درمانده باشید؟	۰/۹۳	۰/۸۱
۶	آیا در ۱ سال گذشته تصمیم مالی داشته‌اید که نگران تبعات ناشی از آن بوده‌اید؟ توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، این مورد را توضیح دهید؟	۰/۹	۰/۸
۷	آیا قبل از تصمیمات عمده مالی مشورت می‌کنید؟ توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، در آخرین موقعیت تصمیم‌گیری، چه کسی یا کسانی درمورد مسائل مالی به شما مشورت داده‌اند و چگونه این راهنمایی انجام شده است؟	۰/۹۶	۰/۶۳
۸	آیا در ۱ سال گذشته حمایت کسی را که در تصمیمات مالی شما راهنمایی می‌کرده است و بدون وی تصمیمات مناسبی نمی‌گیرید را از دست داده‌اید؟	۰/۷۵	۰/۴۵
۹	آیا در ۱ سال گذشته حافظه شما درمورد حساب و کتاب مالی بدتر شده است؟ توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، این مورد را توضیح دهید؟	۰/۸۷	۱
۱۰	آیا در ۱ سال گذشته کسی در زمان تصمیم‌گیری‌های مالی به شما بی‌احترامی یا اعتراض کرده است؟ توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، چه موردی بوده است؟ چه اعتراضی شده است و یا چه انتقادی کرده‌اند؟ (منظور از سایرین ترجیحاً افرادی است که ذینفع از تصمیمات مالی فرد هستند. همچنین ارزیابی بالینی می‌بایست مبنی بر باورهای فرد باشد).	۰/۷۸	۰/۴۵
۱۱	آیا در ۱ سال گذشته مشکلات مالی داشته‌اید؟ توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، چه مشکلات مالی بوده است؟ ضررهای مالی صورت گرفته یا مشکلات فردی و بین فردی که در این زمینه به وجود آمده است را توضیح دهید؟	۰/۶۹	۰/۶۱
۱۲	آیا در ۱ سال گذشته معامله بزرگی مثل خرید و فروش ملک یا ماشین را انجام داده‌اید؟ توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، نوع معامله و نحوه تصمیم‌گیری و قضاوت خود را توضیح دهید؟	۰/۸۴	۰/۸۱
۱۳	آیا در ۱ سال گذشته تصمیمات شما باعث ضرر مالی شده است؟ توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، آیا این تصمیمات باعث ضررهای مالی بی‌دری شده است؟ چقدر بوده است؟	۰/۷۵	۰/۴۵
۱۴	اگر ۱۰ میلیون تومان در یک حساب بانکی سرمایه‌گذاری کنید، در یک سال با سود ۲۰ درصد، پول شما چقدر می‌شود؟	۰/۷۵	۰/۶۳
۱۵	آیا در ۱ سال گذشته از اموال شما سوءاستفاده شده است؟ توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، چه موردی بوده است و به چه ارزش مالی بوده است؟	۰/۶۶	۰/۰۹
۱۶	آیا دسته چک دارید؟ در صورت پاسخ مثبت، سپس پرسیده شود: - آیا در ۱ سال گذشته متوجه گم شدن برگه چک خود شده‌اید؟ توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، آیا با استفاده از چک از شما سوءاستفاده مالی شده است؟ سپس چه اقدامی انجام داده‌اید؟	۰/۷۵	۰/۴۵
۱۷	آیا کارت بانکی دیگری دارید که فرد دیگری هم قادر به استفاده از آن باشد؟ در صورت پاسخ مثبت، سپس پرسیده شود: آیا در یکسال گذشته متوجه سوءاستفاده مالی از طریق کارت بانکی خود شده‌اید؟ توضیحات: چگونه بوده است و سپس چه اقدامی انجام داده‌اید؟	۰/۹۶	۰/۸۱
۱۸	خطرات افشای رمز کارت به همراه کارت بانکی چیست؟	۱	۰/۶۳

شماره	گویه	شاخص روایی محتوا	نسبت روایی محتوا
۱۹	اسکناس‌های مقابل (موجود در پیوست الف پرسش‌نامه) را شناسایی کنید؟	۱	۰/۸۱
۲۰	ارزش اسکناس‌های مقابل (موجود در پیوست الف پرسش‌نامه) را به ترتیب مشخص کنید؟	۰/۹۳	۰/۸۱
۲۱	با اسکناس‌های مقابل (موجود در پیوست الف پرسش‌نامه) مبلغ نوشته شده بر روی کاغذ (۶۷ هزار تومان) را مشخص کنید؟	۰/۸۴	۰/۶۳
۲۲	یک تراول بانک ۵۰ هزار تومانی به چند اسکناس ۱۰ هزار تومانی قابل خرد شدن است؟	۰/۹۶	۱
۲۳	مبلغ ۷۵ هزار تومان را (با اسکناس‌های موجود در پیوست ب) حساب کنید؟	۰/۹۳	۰/۸۱
۲۴	اگر قصد خرید ۱ عدد نان سنگک را داشته باشید چقدر بابت آن پرداخت می‌کنید؟ توضیحات: در صورت آگاه بودن فرد از متغیر بودن قیمت نان و یا در نظر گرفتن یک دامنه قیمتی برای آن، پاسخ درست جهت فرد در نظر گرفته شود.	۰/۸۱	۰/۶۳
۲۵	مالیات چیست؟	۰/۶۹	۰/۰۹
۲۶	حق بیمه چیست؟	۰/۶۹	۰/۲۷
۲۷	نوع قبض (موجود در پیوست ت) را شناسایی کنید؟ مبلغ تعیین شده در قبض فوق چقدر است؟ بابت چه کالاها یا خدماتی از این قبض استفاده می‌شود؟	۰/۰۹	۰/۸۱
۲۸	اگر این قبض پرداخت نشود چه اتفاقی می‌افتد؟	۰/۶۹	۰/۲۷
۲۹	آیا تاکنون دسته چک داشته‌اید؟ در صورت پاسخ مثبت، برگه چک (موجود در پیوست ت) را نشان دهید به قسمت طراحی شده در چک برای مبلغ اشاره کنید، این قسمت برای چیست؟	۰/۸۴	۰/۲۷
۳۰	به قسمت طراحی شده در چک برای مبلغ اشاره کنید، این قسمت برای چیست؟	۰/۷۸	۰/۰۹
۳۱	به قسمت عددی چک اشاره کنید، این قسمت برای چیست؟	۰/۷۵	۰/۲۷
۳۲	به قسمت امضای چک اشاره کنید، این قسمت برای چیست؟	۰/۷۸	۰/۴۵
۳۳	به محل گیرنده چک اشاره کنید، این قسمت برای چیست؟	۰/۷۸	۰/۲۷
۳۴	به شماره حساب جاری بر روی چک اشاره کنید، چه معنایی دارد؟	۰/۷۸	۰/۲۷
۳۵	شماره سریال چک را پیدا کنید و بر روی یک کاغذ بنویسید؟	۰/۶۹	۰/۰۹
۳۶	تاریخ پرداخت چک رو مشخص کنید؟	۰/۷۸	۰/۰۹
۳۷	متناسب با قبض کالای نشان داده شده (در پیوست ت) مبلغ چک را بنویسید؟	۰/۸۷	۰/۲۷
۳۸	آیا تاکنون کارت عابر بانک داشته‌اید؟ در صورت پاسخ مثبت، کارت عابربانک (موجود در پیوست پ) را نشان دهید. این کارت چیست و چه کاربردی دارد؟	۱	۰/۶۳
۳۹	شماره کارت را مشخص کنید؟	۱	۰/۶۳
۴۰	تاریخ انقضا کارت را مشخص کنید و بگویید چه مفهومی دارد؟	۰/۰۹	۰/۴۵
۴۱	شماره CVV2 به چه منظوری استفاده می‌شود؟	۰/۷۸	۰/۲۷
۴۲	برداشت از دستگاه خودپرداز چگونه است؟ توضیحات: باید به‌طور شماتیک نحوه کار با دستگاه خودپرداز را توضیح دهد و درمورد فرد بی‌سواد و ناتوان نحوه پاسخ‌گویی وی ارزیابی شود.	۱	۰/۶۳

شماره	گویه	شاخص روایی نسبت روایی محتوا	نسبت محتوا
۴۳	آیا کارت بانکی و شماره حساب بانکی دارید؟ در صورت پاسخ مثبت، سپس پرسیده شود آیا تاکنون فرد یا افرادی اطلاعات کارت، شماره حساب یا رمز کارت شما را گرفته است؟ توضیحات: چه کسی بوده است و به چه منظوری گرفته است؟	۱	۱
۴۴	پیامکی دریافت می کنید که از شما خواسته شده است که جهت تکمیل اطلاعات حساب بانکی خود، شماره کارت، تاریخ انقضا و شماره CVV2 را ارسال کنید، آیا می فرستید؟ توضیحات: نحوه استدلال بیمار را ارزیابی کنید.	۰/۹	۰/۶۳
۴۵	آیا شما حساب بانکی دارید؟ در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسید؟ چگونه از میزان هزینه خرج شده از کارت بانکی خود مطلع می شوید؟	۰/۹	۰/۸۱
۴۶	چگونه متوجه واریز پول و یا برداشت پول از حساب خود می شوید؟	۰/۸۷	۰/۴۵
۴۷	چگونه متوجه مانده حساب خود می شوید؟	۰/۸۷	۰/۸۱
۴۸	تفاوت حساب بانکی قرض الحسنه و حساب بانکی مدت دار (کوتاه مدت و بلند مدت) چیست؟	۰/۸۱	۰/۲۷
۴۹	سپرده بلند مدت و کوتاه مدت چیست؟	۰/۸۱	۰/۲۷
۵۰	اگر پولی را اشتباه در حساب بانکی فرد دیگری انتقال دهید، چه می کنید؟	۰/۷۸	۰/۶۳
۵۱	چگونه ۲ میلیون تومان پول را بین دو شهر جابه جا می کنید؟	۰/۸۷	۰/۸۱
۵۲	بدهکاری چیست؟	۰/۸۷	۰/۴۵
۵۳	تورم چیست؟	۰/۶۶	۰/۴۵
۵۴	وام چیست؟	۱	۰/۸۱
۵۵	آیا پس انداز دارید؟ چقدر است؟	۱	۱
۵۶	دارایی هایت چه هستند؟ توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسید با دارایی ها و سرمایه خود چه می کنید؟ تصمیمات و نحوه چگونگی انجام آن را توضیح دهید؟ آیا قصد تعویض و یا تبدیل آن را به احسن دارید؟	۰/۸۴	۰/۴۵
۵۷	بهره پول بانکی چیست؟	۰/۸۴	۰/۴۵
۵۸	وکالت چیست؟ آیا قولنامه ای که در خانه نوشته شود ارزش قانونی دارد؟ آیا اثر انگشت و امضای شما در پای سند و یا کاغذی برای شما عواقب مالی می آورد؟	۰/۸۴	۰/۸۱
۵۹	ارث چیست؟	۰/۹	۰/۸۱
۶۰	۲۰۰ میلیون تومان دارید. اگر فرضاً شما دو پسر داشته باشید، به هر کدام چه میزان ارث می رسد؟	۰/۹	۱
۶۱	فرض کنید درآمد ماهانه شما ۴ میلیون تومان است آیا آپارتمانی با اجاره بها ۳ میلیون تومان در ماه اجاره می کنید؟	۰/۸۴	۰/۶۳
۶۲	آیا با دریافت تبلیغی مبنی بر اینکه با یک سوم قیمت واقعی ویلایی در یک جای خوب مثل کلاردشت، برای خرید آن ویلا سرمایه گذاری می کنید؟	۰/۸۴	۰/۴۵
۶۳	۸ میلیون تومان دارید، گم می شود، چه میلی را به عنوان مزدگانی برای یافتن آن اختصاص می دهید؟ توضیحات: نحوه استدلال بیمار برای در نظر گرفتن میزان مزدگانی ارزیابی شود.	۰/۷۲	۰/۴۵
۶۴	چگونه از قیمت یک ملک یا دارایی خود مطلع می شوید؟ (قیمت واقعی دارایی خود را با استفاده از چه منابعی تخمین می زنید؟)	۰/۹۶	۱
۶۵	ارز چیست؟	۱	۱

ارزیابی شد. در مرحله بعدی این پرسش‌نامه از ۵ فرد سالمند نرمال نیز دریافت شد و باتوجه به این مورد، اصلاحات موردنظر از جهت ساده‌تر شدن و تطابق بیشتر فرهنگی در گویه‌ها اعمال شد.

نسبت روایی محتوا

نتایج حاصل از محاسبه این نسبت نشان داد مقادیر نسبت روایی محتوا جهت ۳۴ گویه‌های ابزار بالاتر از مقدار ارائه‌شده در جدول لاوشه (۰/۵۶) بود.

شاخص روایی محتوا

براساس نتایج حاصل از محاسبه این شاخص، تعداد گویه‌های پذیرفته‌شده با مقادیر شاخص روایی محتوای بالاتر از ۰/۷ تعداد ۵۷ مورد بود. جهت ۸ گویه نیز مقادیر شاخص روایی محاسبه‌شده، کمتر از ۰/۷ بود که درنهایت در این دو مرحله ۶۸ گویه به ۶۵ گویه تقلیل پیدا کرد. ضمناً براساس نظرات دریافت‌شده گروه هدف و پانل خبرگان طی روش کیفی تعیین روایی محتوی، گویه‌ها مورد بازنگری قرار گرفت و اصلاحات ضروری در گویه‌ها نیز اعمال شد. نسبت روایی محتوا کل ۰/۵۷ و شاخص روایی محتوا کل ۰/۸۳ محاسبه شد (جدول شماره ۳).

بحث

هدف پژوهش حاضر طراحی ابزاری جهت سنجش ظرفیت مالی در سالمندان ایرانی بود. براساس این طراحی، پرسش‌نامه از طریق یک مصاحبه نیمه‌ساختاریافته به‌وسیله یک فرد متخصص در هر حیطه تکمیل می‌شود. عملکرد روزمره یک فرد سالمند در تعامل با محیط اجتماعی و فرهنگی اوست. خانواده و شبکه اجتماعی، اقوام، دوستان و مراقبان می‌توانند از عملکرد سالمند در مسائل مالی حمایت کنند. این امر ممکن است حتی از طریق مداخلات ساده‌ای مانند یادآوری به فرد برای پرداخت صورتحساب‌ها، یا با انجام وظایف مالی از طرف او، اما تحت هدایت آن‌ها، به دست آید. برعکس، بستگان گاه استقلال فرد را محدود می‌کنند، حتی زمانی که ظرفیت مورد بحث نیست، درنهایت می‌توانند دانش، مهارت‌ها و اعتماد به نفس فرد سالمند را محدود کنند و در نتیجه وابستگی حتی بیشتر شود. چنین موقعیت‌هایی ممکن است منعکس‌کننده الگوهای ریشه‌دار سن‌گرایی و مفروضات ناتوانی صرفاً براساس سن باشد [۳۵].

بنابراین در طراحی سؤالات مربوط به حیطه‌های اطلاع از دارایی‌های شخصی و اموال، قضاوت مالی و تصمیم‌گیری مالی، مسائل روانی مرتبط با مسائل مالی، در صورت پاسخ مثبت بیمار طبق نظر متخصصین، شرح واقعه و نحوه قضاوت وی در آن مورد، می‌بایست مورد سنجش قرار گیرد.

برای مثال: در طراحی سؤال «آیا در ۱ سال گذشته مشکلات مالی داشته‌اید؟» در صورت پاسخ مثبت، در ادامه باید پرسیده

۱. سؤالاتی در مورد سابقه مالی (اطلاع از درآمد، مخارج زندگی، میزان دارایی و جزئیات آن، میزان پس‌انداز)، مسئولیت‌های مالی (میزان تأمین هزینه‌های دیگری)، ماهیت اختلال و مشکل در عملکرد وظایف مالی، نحوه تصمیم‌گیری و قضاوت مالی باتوجه به زمینه اجتماعی و فرهنگی فرد و نیز حمایت و محدودیت‌های محیطی (مانند دسترسی به مشاوره مالی) که طبق اجماع نظر متخصصین از مسائل مهم در جامعه ایرانی است. سؤالات این بخش طبق نظر و تجربه متخصصین امر طراحی شدند.

۲. سؤالاتی جهت ارزیابی شناختی با تأکید بر حافظه اظهاری^{۱۸} و فرایندهای اجرایی قضاوت، برنامه‌ریزی و استدلال که ممکن است برای تصمیم‌گیری مالی فرد ضروری باشد (مانند سؤالات نامیدن انواع ابزارهای مالی، نحوه مدیریت ابزارهای مالی و موقعیت‌های مالی).

۳. ارزیابی روان‌شناختی برای تعیین نقش تأثیرگذار علائم روانی در مدیریت مسائل مالی (با در نظر گرفتن وضعیت شناختی و روانی فرد و نیز قضاوت بالینی بالینگر).

۴. ارزیابی مبتنی بر عملکرد توانایی‌های مالی (کار با دستگاه عابر بانک، چک، قبض، کارهای بانکی، اطلاع از بانکداری الکترونیک).

۵. ارزیابی آسیب‌پذیری فرد در برابر کلاهبرداری و سوءاستفاده‌های مالی [۳۴].

۳ حیطه اصلی ابتدایی پرسش‌نامه (اطلاع از دارایی‌های شخصی و اموال، قضاوت مالی و تصمیم‌گیری مالی، مسائل روانی مرتبط با مسائل مالی) بخشی از اصلی‌ترین قسمت ابزار را شامل می‌شود که در طراحی این حیطه‌ها بیشترین سؤال‌ها را به خود اختصاص می‌دهد. حیطه‌های بعدی پرسش‌نامه بیشتر بر پایه اجرای مهارت‌های آموخته‌شده توسط سالمند مثل شمارش پول و یا شناسایی قبض و یا کار کردن با دستگاه عابر بانک است. بخش‌های آخر این ابزار نیز رایج‌ترین مفاهیم مربوط به دانش مالی و نیز مسئله وکالت و مؤدگانی را بررسی می‌کند.

پرسش‌نامه از طریق یک مصاحبه نیمه‌ساختاریافته به‌وسیله یک فرد متخصص تکمیل می‌شود.

مرحله ۳: سازه مقیاس

تعیین روایی صوری کیفی

پس از تشکیل جلسه‌ای ابتدایی از متخصصین حوزه سالمندان شامل روان‌پزشک، سالمندشناس و طب سالمندی، گویه‌های پرسش‌نامه از نظر سطح دشواری، میزان عدم تناسب و ابهام مورد بررسی قرار گرفت و به این ترتیب ۶۸ گویه از ۱۵۸ گویه، مناسب

شود، چه مشکلات مالی بوده است؟ ضررهای مالی صورت گرفته یا مشکلات فردی و بین فردی که در این زمینه به وجود آمده است را توضیح دهید؟

یا «آیا قبل از تصمیمات عمده مالی مشورت می‌کنید؟» در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، در آخرین موقعیت تصمیم‌گیری، چه کسی یا کسانی در مورد مسائل مالی به شما مشورت داده‌اند و چگونه این راهنمایی انجام شده است؟

در واقع در طراحی سؤالات این ۳ حیطه ضمن پوشش موارد اصلی در ادامه سؤالات، می‌بایست نوع واقعه و استدلال بیمار و دیگران جهت بررسی بهتر ظرفیت تصمیم‌گیری در امور مالی ارزیابی شود که در مطالعه گاردنیر و همکاران در سال ۲۰۱۵ [۳۶] به این نکته اشاره شده است که ارزیابی توانایی مالی فرد باید باتوجه به درک حقایق و انتخاب‌های مربوط به تصمیمات فرد، تمایز بین گزینه‌ها و سنجیدن پیامدها و عواقب آن و انتخاب آگاهانه و ابلاغ تصمیم خود فرد انجام شود. ترجمه ادبیات تحقیقاتی مرتبط با ظرفیت امور مالی به عملکرد بالینی صحیح در محیط‌های مراقبت‌های بهداشتی دشوار است. در واقع ارزیابی ظرفیت گاه تقریباً به‌طور کامل بر قضاوت بالینی متکی است که مبتنی بر شواهد نیست و ممکن است در برابر سوگیری آسیب‌پذیر باشد [۳۶].

نقش‌های جنسیتی سنتی همچنین می‌تواند تصویری را در مورد اینکه چه کسی باید مسئول تصمیم‌گیری مالی و انجام فعالیت‌های مالی باشد، شکل دهد. برای مثال، در یک ازدواج طولانی مدت مردسالار، همسری که به‌طور سنتی امور مالی زوجین را مدیریت می‌کند، اما دیگر قادر به انجام آن نیست، ممکن است تمایلی به کنار گذاشتن مسئولیت‌های مالی در قبال همسرش نداشته باشد. از سوی دیگر، همسری که هرگز مجبور به مدیریت آن نشده است، ممکن است تمایلی به ایفای این نقش نداشته باشد، حتی اگر او توانایی انجام این کار را داشته باشد. توجه به این موقعیت در هنگام ارزیابی ظرفیت مالی لازم است [۲۰].

لذا در مورد ارزیابی بعضی عوامل به خصوص در پوشش سؤالات مربوط به عملکرد توانایی‌های مالی در صورت آشنایی فرد و نیز کارکرد قبلی فرد، آن حیطه مورد سنجش قرار می‌گیرد و طبق نظر متخصصین قبل از سؤالات مربوط به این مسائل از قبیل کار با چک، کار با کارت‌های بانکی و عابر بانک، حساب‌های بانکی و سؤال ابتدایی «آیا با این موارد ارتباط داشته‌اید؟» در نظر گرفته شد.

در سال ۲۰۱۶ در مطالعه مارسون در بررسی ابزارهای کلینیکی ارزیابی ظرفیت مالی نیز به این نکته اشاره شده است که وظایف و حوزه‌های مالی متعدد ممکن است همیشه به هر فرد و محیط مالی آن‌ها مرتبط نباشد. بنابراین ذاتاً زمینه خاصی از مهارت‌های رشدی و مالی باید در نظر گرفته شود فراد سالمندی که عموماً یک عمر از عملکرد شناختی عادی و کسب مهارت‌های مالی

عادی در عملکردهای مالی بهره برده‌اند. در نتیجه معمولاً بسیاری از مهارت‌های مالی درجه بالاتری را که در مدل بالینی در نظر گرفته شده است، مانند مدیریت دسته چک، مدیریت صورت حساب بانکی، پرداخت صورت حساب، برنامه‌ریزی املاک و تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری را انجام نمی‌دهند. در عوض، این افراد ممکن است به مهارت‌های بسیار ابتدایی سکه، ارز و مهارت‌های تراکنش ساده تکیه کنند و هزینه خدمات را با پول نقد یا حواله پرداخت کنند. بنابراین مدل مهارت بالینی به یک زمینه روانی اجتماعی خاص و سطح اجتماعی اقتصادی مرتبط است [۳۷].

موضوع دیگری که با ظرفیت مالی مرتبط است، مربوط به تاثیرگذاری و نفوذ غیر قابل‌توجه دیگری بر فرد مثل استفاده عمدی و سودجویانه، دستکاری، فریب یا نفوذ اجتماعی برای کنترل تصمیمات یک فرد آسیب‌پذیر است [۳۸]. تعارضات خانوادگی، ناتوانی جسمی و اختلال شناختی [۳۹] از جمله علل این موارد است. در این موارد یک فرد ممکن است دارای ظرفیت کامل باشد، اما به دلیل عدم تعادل قدرت در رابطه، تصمیم‌گیری مالی را به شخص دیگری واگذار کند. برای مثال، در یک خانواده، ممکن است این زمانی اتفاق بیفتد که فرد سالمند می‌ترسد که عدم رعایت خواسته‌های یک پسر یا دختر بزرگسال، منجر به قرار گرفتن در خانه سالمندان و عدم مراقبت از وی شود. یا انگیزه حفظ روابط شخصی نزدیک با اعضای خانواده به دلیل نیازهای شخصی مانند تنهایی ممکن است بر میل به خودمختاری و استقلال فرد سالمند غلبه کند. بنابراین، ماهیت و کیفیت روابط شخصی یک فرد سالمند ایجاب می‌کند که وقتی سؤالاتی در مورد ظرفیت مالی مطرح می‌شود، مورد توجه قرار گیرد [۲۰]. در مطالعه آرون و گرین نیز اشاره شده است که وابستگی عامل اصلی است که می‌تواند آسیب‌پذیری را در برابر همه اشکال از جمله سوءاستفاده مالی از سالمند افزایش دهد. وابستگی ممکن است با کاهش سلامت شناختی یا جسمی، بیماری روانی یا انزوای اجتماعی نیز تسریع شود [۳۸]. از این رو در مورد سؤالات حوزه تشخیص کلاهبرداری و سوءاستفاده‌های مالی، این امر در این طراحی مورد توجه قرار گرفت. به‌طور مثال در مورد اینکه «آیا از اموال شما سوءاستفاده شده است» در ادامه پرسش از توصیف اینکه چه کسی بوده است، در چه موردی بوده است و به چه ارزشی بوده است، مهم است. تأثیرات زمینه‌ای اضافه بر ظرفیت مالی با ارزش‌ها و ترجیحات فرهنگی مرتبط است. هنجارهای فرهنگی ممکن است بر ماهیت فعالیت‌های مالی انجام‌شده توسط افراد سالمند تأثیر بگذارد. بنابراین در طی جمع‌آوری و طراحی سؤالات، سؤالاتی مربوط به انعام دادن یا مرتبط با اعمال مالی مذهبی مثل خمس و زکات دادن و یا نذر کردن طرح شد، اما طبق نظر متخصصین جهت یکسان‌سازی بیشتر در جامعه و تطبیق فرهنگی، حذف و تعدیل شد و پرسش در این موارد به ارزیابی چگونگی نحوه قضاوت فرد سالمند در سؤالات مربوط به تصمیم‌گیری مالی تعمیم داده شد [۳۹].

بیشتر جمعیت سالمند با این فناوری‌ها، تعداد فزاینده‌ای از آنان با تهدیدات مالی مدرن از جمله موارد زیر مواجه خواهند شد: تبلیغات دیجیتال هدفمند تکراری و کلاهبرداری‌های فیشینگ ایمیل، افزایش اتکا به ارتباطات اینترنتی و خرید آنلاین در شرایط همه‌گیری کووید-۲۰۱۹، دوستیابی آنلاین، کلاهبرداری‌های سرمایه‌گذاری دارایی، آسیب‌پذیری‌های دستگاه‌های الکترونیکی شخصی، وب سایت‌های جعلی، مؤسسات خیریه تقلبی یا کمپین‌های سرمایه‌گذاری جمعی، کلاهبرداری‌های ارزهای دیجیتال، و ابزارهای اقتصادی بازی‌سازی شده [۴۰، ۴۳].

در مطالعه لوساردی و همکاران [۴۴] ارتباط مهم بین اعداد و توانایی درک کردن، سروکار داشتن، و استفاده از اطلاعات مالی را برجسته کرده است. مطالعات آن‌ها نشان می‌دهد که شمارش با توانایی پاسخ‌گویی صحیح به سؤالات مالی، تصمیم‌گیری مالی بهتر در مورد پس‌انداز بازنشستگی و احتمال بیشتری برای توانایی پرداخت وام‌ها و کارت‌های اعتباری مرتبط است. همچنین، استدلال شده است که یکی از راه‌های محافظت از سالمندان در برابر استثمار مالی، افزایش دانش مالی آن‌هاست [۴۵].

۲ حیطه آخر این ابزار به بررسی دانش مفاهیم پایه مالی و مسائل متفرقه که به‌طور غیرمستقیم مرتبط با امور مالی هستند از جمله وکالت و مزدگانی دادن می‌پردازد. سعی شد از رایج‌ترین و اصلی‌ترین مفاهیم مالی در جامعه طبق نظر آرای متخصصین استفاده شود و نیز از آنجایی که وکالت‌نامه پایدار می‌تواند به فرد سالمند این امکان را بدهد که به یک وکیل منصوب، اختیارات قانونی، به وسعت یا محدود بودن دلخواه بدهد، آشنایی فرد با این مفهوم در کنار مفاهیم غیر مستقیم مالی مورد توجه قرار گرفت.

از جمله عوامل موثر در کیفیت زندگی فرد سالمند، تصمیم‌گیری در موقعیت‌های مالی است. تسلط بر منابع مالی کافی نه تنها برای هدایت و تأمین هزینه‌های اساسی و قبض‌های خانگی مهم است، بلکه آزادی فرد سالمند را نیز فراهم می‌کند. افراد سالمند به دلیل کاهش ظرفیت مالی که در پی آن دچار کاهش احساس استقلال و امنیت می‌شوند، ممکن است احساس محدودیت کنند [۴۶، ۴۷]. با توجه به این مسئله که کاهش ظرفیت امور مالی فرد سالمند در یک حیطه به معنای سلب همه اختیارات مالی در همه حیطه‌ها به‌طور کامل از فرد سالمند نیست، طبق نظر متخصصین تصمیم گرفته شد توانمندی‌های سالمند در هر حیطه جداگانه ارزیابی و گزارش شود.

محدودیت‌ها و پیشنهادات: این مطالعه یک مطالعه مقدماتی است و در این مطالعه ارزیابی گسترده مقیاس‌های درجه‌بندی شامل پایایی بین ارزیاب‌ها و پایایی آزمون بازآزمون و روایی سازه صورت نگرفته است. در مطالعات آتی تهیه یک مدل مفهومی و کوتاه‌شده از این ابزار جهت کاربرد سریع و ساده‌تر جهت کاربرد روزانه در کلینیک پیشنهاد می‌شود.

در پژوهشی جهت ارزیابی کاهش ظرفیت مالی در سالمندان توجه به علائم هشدار ذیل درمورد امکان سوءاستفاده مالی سالمندان ضروری دانسته می‌شود که شامل گزارش خود بیمار از رخدادهایی مثل ناتوانی در پرداخت هزینه اولیه نیازهایی که قبلاً می‌توانسته از عهده آن‌ها برآید، گزارش‌های جدید از روابط با افرادی که ممکن است آن‌ها را در هنگام ویزیت همراهی کنند یا نکنند. یا گزارش از افرادی که در حال گرفتن پول یا سوءمدیریت دارایی‌های وی هستند [۴۰].

گاه ارزش‌های فرهنگی بر حق یک فرد بر خودمختاری تأکید دارند. در مقابل، اعضای برخی از گروه‌های قومی ممکن است خانواده و جامعه را به‌عنوان مکان مناسب برای تصمیم‌گیری مالی در نظر بگیرند. باورهای مربوط به رفتار متقابل، رفتار کمکی و ارث خانوادگی همگی می‌توانند پیامدهایی برای ظرفیت مالی در زندگی فردی داشته باشند [۴۱]. این مورد نیز از جمله عوامل اثرگذار در طراحی سؤالات بود. برای مثال در سؤال «آیا در ۱ سال گذشته کسی در زمان تصمیم‌گیری‌های مالی به شما بی‌احترامی یا اعتراض کرده است؟» در صورت پاسخ مثبت، در ادامه می‌بایست پرسیده شود، چه موردی بوده است؟ چه اعتراضی شده است و یا چه انتقادی کرده اند؟ (منظور از سایرین ترجیحاً افرادی است که ذی‌نفع از تصمیمات مالی فرد هستند. همچنین ارزیابی بالینی می‌بایست مبنی بر باورهای فرد باشد).

معیارهای مبتنی بر عملکرد ظرفیت مالی، توانایی‌های مالی را مستقیم‌تر از سایر روش‌های ارزیابی هدف قرار می‌دهند. چنین آزمایش‌هایی از شمارش سکه‌ها تا بررسی چگونگی گردش حساب و مدیریت سرمایه‌گذاری را شامل می‌شود [۴۲]. از آنجایی که توسعه ابزار شامل معیارهای کارایی و عملکرد مستقل و افزایش اعتبار زیست محیطی ارزیابی‌های ظرفیت ابزار است، بنابراین تغییر تکنولوژی یک در جامعه‌ای که به‌طور فزاینده‌ای بدون پول نقد و نیز توری رو به رشد می‌شود، پیامدهایی برای دانش و مهارت‌های مورد نیاز افراد سالمند برای مدیریت امور مالی خود دارد. برای حفظ اعتبار زیست محیطی، ارزیابی‌ها ناگزیر نیاز به هدف قرار دادن مهارت‌های عملکردی مناسب با استفاده از معیارهای عملکرد مبتنی بر فناوری دارند. بنابراین در چهار حیطه بعدی از جمله مهارت‌هایی که در این ابزار مورد هدف قرار گرفت شامل عملکرد دستگاه باجه خودکار^{۱۹}، انتقال الکترونیکی وجه بین دو منطقه، و اطلاع و نحوه برخورد با بانکداری اینترنتی، حذف شمارش سکه‌ها و محدود کردن شمارش پول به اسکناس‌های کوچک و بزرگ (تراول بانک) بود.

دیگر مطالعات نیز به این موضوع اشاره کرده‌اند که پیشرفت‌های فناوری در ۴ دهه گذشته دسترسی عمومی را به ابزارهای مالی پیچیده و وسایل سرمایه‌گذاری را افزایش داده است. با آشنایی

20. COVID-19

19. Automated Teller Machine (ATM)

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، مقاله تعارض منافع ندارد.

تشکر و قدردانی

نویسندگان از تمام سالمندان شرکت کننده در مطالعه و خانواده‌های آن‌ها قدردانی می‌کنند. همچنین از همکاری متخصصین محترم آقای دکتر کاوه علوی، آقای دکتر سید وحید شریعت، آقای دکتر حمید یوسفی، خانم دکتر لیلا صادق مقدم، خانم دکتر مرجان حقی، خانم دکتر مهشید فروغان، آقای دکتر پویا فرخ نژاد افشار، آقای دکتر مجید رحیمی، خانم دکتر مریم نیک صولت و آقای دکتر سید مهدی صابری در طراحی و تهیه روان‌سنجی این ابزار تشکر و قدردانی می‌کنند.

تعیین ارتباط توانایی پاسخ‌گویی به این ابزار با سطح تحصیلی، شناختی و یا سایر معیارهای دخیل، رتبه‌بندی مناسبی جهت به‌کارگیری گویه‌ها در سالمندان مختلف می‌دهد همچنین با تعیین این ارتباطات می‌توان نقطه برش متناسبی از جهت میزان دسترسی افراد دچار کاهش ظرفیت امور مالی به منابع مالی در عملکرد روزانه مالی خود تعیین کرد که پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده به آن پرداخته شود.

نتیجه‌گیری

این ابزار ظرفیت فرد سالمند را از نظر مدیریت وظایف مالی و همچنین تعاملات پویا بین فرد و محیط، مورد ارزیابی قرار می‌دهد. همچنین این ابزار بالینی با ارزیابی ظرفیت مالی در چارچوب شرایط شناختی، عاطفی، مالی، اجتماعی و فرهنگی فرد سالمند در جامعه ایرانی و شناسایی افراد با توانایی‌های مالی ضعیف در نهایت به محافظت از منابع اقتصادی و رفاه عاطفی سالمندان و خانواده‌های آن‌ها کمک می‌کند. ظرفیت مالی ممکن است به‌طور مثبت یا منفی تحت تأثیر تعدادی از عوامل شخصی و زمینه‌ای قرار گیرد. این ابزار با رویکرد ارزیابی گسترده‌تر و باتوجه‌به نیمه‌ساختاریافته بودن آن به قضاوت همگون‌تر بالینگران کمک می‌کند تا افراد سالمندی را که دیگر قادر به مدیریت امور مالی خود در چارچوب منحصر به فرد خود نیستند، با دقت بیشتری شناسایی کند. همچنین فراهمی این ابزار با این سطح از گستردگی حیطه‌ها، باعث سطح‌بندی و طیف‌بندی کردن صلاحیت مالی فرد سالمند می‌شود.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

پروتکل پژوهش حاضر با کد اخلاق IR.IUMS.FMD.1400.172 در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی ایران تأیید شده است.

حامی مالی

این پژوهش حاصل پایان‌نامه دوره دستیاری راضیه بخشنده در رشته روان‌پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی ایران است.

مشارکت نویسندگان

طراحی پژوهش: بهنام شریعتی، وحید راشدی و راضیه بخشنده؛ جمع‌آوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل آماری و تدوین نسخه اولیه مقاله: راضیه بخشنده و وحید راشدی؛ بحث و نتیجه‌گیری: مهدی نصر اصفهانی، سید کاظم ملکوتی، لیلا کمال‌زاده، بهنام شریعتی، وحید راشدی و راضیه بخشنده؛ بازبینی متن نهایی مقاله و بازبینی نگارشی و علمی: وحید راشدی.

References

- [1] United Nations. World population prospects 2019: Highlights. New York: United Nations; 2019. [Link]
- [2] Statistics Center of Iran. [Results of the 2016 population and housing census (Persian)]. Tehran: Statistics Center of Iran; 2016. [Link]
- [3] Glisky EL. Changes in cognitive function in human aging. In: Riddle DR, editor. Brain aging: Models, methods, and mechanisms. Boca Raton: CRC Press; 2007. [DOI:10.1201/9781420005523-1]
- [4] Joghataei MT, Nejati V. [Assessment of health status of elderly people in the city of Kashan (Persian)]. Salmand Iranian Journal of Ageing. 2006; 1(1):3-10. [Link]
- [5] Marson DC, Sawrie SM, Snyder S, McInturff B, Stalvey T, Boothe A, et al. Assessing financial capacity in patients with Alzheimer disease: A conceptual model and prototype instrument. Archives of Neurology. 2000; 57(6):877-84. [DOI:10.1001/archneur.57.6.877] [PMID]
- [6] Marson D. Loss of financial capacity in dementia: Conceptual and empirical approaches. Aging, Neuropsychology, and Cognition. 2001; 8(3):164-81. [DOI:10.1076/anec.8.3.164.827]
- [7] Royall DR, Palmer R, Chiodo LK, Polk MJ. Declining executive control in normal aging predicts change in functional status: The freedom house study. Journal of the American Geriatrics Society. 2004; 52(3):346-52. [DOI:10.1111/j.1532-5415.2004.52104.x] [PMID]
- [8] Ren L, Bai L, Wu Y, Ni J, Shi M, Lu H, et al. Prevalence of and risk factors for cognitive impairment among elderly without cardio-and cerebrovascular diseases: A population-based study in rural China." Frontiers in Aging Neuroscience. 2018; 10:62. [DOI:10.3389/fnagi.2018.00062] [PMID] [PMCID]
- [9] Nowrangi MA, Sevinc G, Kamath V. Synthetic review of financial capacity in cognitive disorders: Foundations, interventions, and innovations." Current Geriatrics Reports. 2019; 8(4):257-64. [DOI:10.1007/s13670-019-00304-7] [PMID] [PMCID]
- [10] Kiani P, Mottaghi M, Ghoddoosy A. [Investigating the relationship between financial abuse and mental health among alderly population in Shahre-Kord (Persian)]. Iranian Journal of Ageing. 2019; 14(2):212-23. [Link]
- [11] Marson D, Sabatino C. Financial capacity in an aging society. Generations. 2012; 36(2):6-11. [Link]
- [12] Widera E, Steenpass V, Marson D, Sudore R. Finances in the older patient with cognitive impairment: He didn't want me to take over." JAMA. 2011; 305(7):698-706. [DOI:10.1001/jama.2011.164] [PMID] [PMCID]
- [13] Marson D. Conceptual models and guidelines for clinical assessment of financial capacity. Archives of Clinical Neuropsychology. 2016; 31(6):541-53. [DOI:10.1093/arclin/acw052] [PMID] [PMCID]
- [14] Giannouli V, Tsolaki M. Is negative affect associated with deficits in financial capacity in non-depressed older adults? A preliminary study. Journal of Affective Disorders Reports. 2022; 10:100391. [DOI:10.1016/j.jadr.2022.100391]
- [15] Marroni SP, Radaelli G, Silva IG, Portuguese MW. Instruments for evaluating financial management capacity among the elderly: An integrative literature review. Revista Brasileira de Geriatria e Gerontologia. 2017; 20:582-93. [DOI:10.1590/1981-22562017020.160207]
- [16] Edelstein B. Challenges in the assessment of decision-making capacity. Journal of Aging Studies. 2000; 14(4):423-37. [DOI:10.1016/S0890-4065(00)80006-7]
- [17] Pinsker DM, Pachana NA, Wilson J, Tilse C, Byrne GJ. Financial capacity in older adults: A review of clinical assessment approaches and considerations. Clinical Gerontologist. 2010; 33(4):332-46. [DOI:10.1080/07317115.2010.502107]
- [18] Kershaw MM, Webber LS. Assessment of financial competence. Psychiatry, Psychology and Law. 2008; 15(1):40-55. [DOI:10.1080/13218710701873965]
- [19] Howell T, Gummadi S, Bui C, Santhakumar J, Knight K, Robertson ED, et al. Development and implementation of an electronic Clinical Dementia Rating and Financial Capacity Instrument.Short Form. Alzheimer's & Dementia: Diagnosis, Assessment & Disease Monitoring. 2022; 14(1):e12331. [DOI:10.1002/dad2.12331] [PMID] [PMCID]
- [20] Drima EP. Routine use of financial capacity instruments for clinical decisional capacity testing: A scoping review. 2022 [Unpublished]. [DOI:10.20944/preprints202205.0413.v1]
- [21] Cheraghi Z, Doosti-Irani A, Nedjat S, Cheraghi P, Nedjat S. Quality of life in elderly Iranian population using the QOL-brief questionnaire: A systematic review. Iranian Journal of Public Health. 2016; 45(8):978-85. [PMID]
- [22] Alavi Z, Alipour F, Rafiey H. [Psychosocial issues of retirement in Iran: A qualitative study (Persian)]. Iranian Journal of Ageing. 2021; 15(4):396-409. [DOI:10.32598/sija.15.4.2879.1]
- [23] Waltz CF, Strickland OL, Len Ez. Measurement in nursing and health research. New York City: Springer Publishing Company; 2010. [Link]
- [24] Lawshe CH. A quantitative approach to content validity. Personnel Psychology. 1975; 28(4):563-75. [Link]
- [25] Loeb PA. Independent Living Scales: Additional record forms. Psychological Corporation;1999. [Link]
- [26] Wadley VG, Harrell LE, Marson DC. "Self and informant report of financial abilities in patients with Alzheimer's disease: Reliable and valid?" Journal of the American Geriatrics Society. 2003; 51(11):1621-6. [DOI:10.1046/j.1532-5415.2003.51514.x] [PMID]
- [27] Vieira KM, Potrich AC, Bressan AA. A proposal of a financial knowledge scale based on item response theory. Journal of Behavioral and Experimental Finance. 2020; 28:100405. [DOI:10.1016/j.jbef.2020.100405]
- [28] Cramer K, Tuokko HA, Mateer CA, Hultsch DF. "Measuring awareness of financial skills: Reliability and validity of a new measure." Aging & Mental Health. 2004; 8(2):161-71. [DOI:10.1080/013607860410001649581] [PMID]
- [29] Shivapour SK, Nguyen CM, Cole CA, Denburg NL. Effects of age, sex, and neuropsychological performance on financial decision-making. Frontiers in Neuroscience. 2012; 6:82. [PMID]
- [30] Marson DC, Martin RC, Wadley V, Griffith HR, Snyder S, Goode PS, et al. Clinical interview assessment of financial capacity in older adults with mild cognitive impairment and Alzheimer's disease. Journal of the American Geriatrics Society. 2009; 57(5):806-14. [DOI:10.1111/j.1532-5415.2009.02202.x] [PMID] [PMCID]

- [31] Gerstenecker A, Eakin A, Triebel K, Martin R, Swenson-Dravis D, Petersen RC, et al. Age and education corrected older adult normative data for a short form version of the Financial Capacity Instrument. *Psychological Assessment*. 22016; 28(6):737-49. [DOI:10.1037/pas0000159] [PMID] [PMCID]
- [32] Lichtenberg PA, Stoltman J, Ficker LJ, Iris M, Mast B. "A person-centered approach to financial capacity assessment: Preliminary development of a new rating scale." *Clinical Gerontologist*. 2015; 38(1):49-67. [DOI:10.1080/07317115.2014.970318] [PMID] [PMCID]
- [33] Vakili MM, Hidarnia AR, Niknami SH. [Development and psychometrics of an interpersonal communication skills scale(A.S.M.A) among Zanjan health volunteers (Persian)]. *Journal of Hayat*. 2012; 18(1): 5-19. [Link]
- [34] Moye J, Marson DC. Assessment of decision-making capacity in older adults: An emerging area of practice and research. *The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*. 2007; 62(1):P3-11. [DOI:10.1093/geronb/62.1.P3] [PMID]
- [35] Setterlund D, Tilse C, Wilson J, McCawley AL, Rosenman L. Understanding financial elder abuse in families: The potential of routine activities theory. *Ageing & Society*. 2007; 27(4):599-614. [DOI:10.1017/S0144686X07006009]
- [36] Gardiner PA, Byrne GJ, Mitchell LK, Pachana NA. Financial capacity in older adults: a growing concern for clinicians. *The Medical Journal of Australia*. 2015; 202(2):82-5. [DOI:10.5694/mja14.00201] [PMID]
- [37] Wood S, Bally K, Cabane C, Fassbind P, Jox RJ, Leyhe T, et al. Decision-making capacity evaluations: The role of neuropsychological assessment from a multidisciplinary perspective. *BMC Geriatrics*. 2020; 20(1):535. [PMID]
- [38] Greene AJ. Elder financial abuse and electronic financial instruments: Present and future considerations for financial capacity assessments. *The American Journal of Geriatric Psychiatry*. 2022; 30(1):90-106. [DOI:10.1016/j.jagp.2021.02.045] [PMID]
- [39] Palmer BW. Improving knowledge of capacity assessment. *International Psychogeriatrics*. 2021; 33(9):857-9. [DOI:10.1017/S1041610221000727] [PMID]
- [40] Flint L, Sudore R, Widera E. Assessing financial capacity impairment in older adults. *Generations*. 2012; 36(2):59-65. [Link]
- [41] Peisah C, Finkel S, Shulman K, Melding P, Luxenberg J, Heinik J, et al. The wills of older people: Risk factors for undue influence. *International Psychogeriatrics*. 2009; 21(1):7-15. [DOI:10.1017/S1041610208008120] [PMID]
- [42] Pinsker DM, Stone V, Pachana N, Greenspan S. Social Vulnerability Scale for older adults: Validation study. *Clinical Psychologist*. 2006; 10(3):109-19. [DOI:10.1080/13284200600939918]
- [43] Fong JH, Koh BS, Mitchell OS, Rohwedder S. Financial literacy and financial decision-making at older ages. *Pacific-Basin Finance Journal*. 2021; 65:101481. [DOI:10.1016/j.pacfin.2020.101481]
- [44] Lusardi A, Mitchell OS, Curto V. Financial literacy and financial sophistication in the older population. *Journal of Pension Economics & Finance*. 2014; 13(4):347-66. [DOI:10.1017/S1474747214000031] [PMID] [PMCID]
- [45] Gamble KJ, Boyle PA, Yu L, Bennett D. Aging and financial decision making. *Management Science*. 2015; 61(11):2603-10. [DOI:10.1287/mnsc.2014.2010] [PMID] [PMCID]
- [46] van Leeuwen KM, van Loon MS, van Nes FA, Bosmans JE, de Vet HCW, Ket JCF, et al. What does quality of life mean to older adults? A thematic synthesis. *PloS One*. 2019; 14(3):e0213263. [DOI:10.1371/journal.pone.0213263] [PMID] [PMCID]
- [47] Giannouli V, Tsolaki M. Self-awareness of cognitive efficiency, cognitive status, insight, and financial capacity in patients with mild AD, aMCI, and Healthy Controls: An intriguing liaison with clinical implications? *Neurology International*. 2022; 14(3):628-37. [DOI:10.3390/neurolint14030051] [PMID] [PMCID]

پیوست

پیوست ۱. ابزار سنجش ظرفیت مالی در سالمندان ایرانی

ارزیابی ظرفیت مالی در هر حیطه (دارد/ندارد/غیرقابل ارزیابی)	سؤال	حیطه‌های فرعی	حیطه اصلی
	<p>خرج زندگی شما چگونه به دست می‌آید؟</p> <p>مدیریت پول و مخارج زندگی شما دست چه کسی است؟</p> <p>آیا وظیفه تأمین نیازهای مالی اعضای خانواده بر عهده شماست؟</p> <p>آیا به کسی غیر از خانواده (همسر، فرزندان، فرزند خوانده، پدر و مادر) کمک مالی منظم می‌کنید؟</p> <p>آیا در ۱ سال گذشته مشکلات مالی داشته‌اید؟</p> <p>توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، چه مشکلات مالی بوده است؟</p> <p>ضررهای مالی صورت گرفته یا مشکلات فردی و بین فردی که در این زمینه به وجود آمده است را توضیح دهید؟</p> <p>آیا پس‌انداز دارید؟ چقدر است؟</p> <p>دارایی‌هایت چه هستند؟</p> <p>توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسید با دارایی‌ها و سرمایه خود چه می‌کنید؟ تصمیمات و نحوه چگونگی انجام آن را توضیح دهید؟ آیا قصد تعویض و یا تبدیل آن را به احسن دارید؟</p>	<p>اطلاع از درآمد و مخارج و مشکلات مالی فرد</p> <p>اطلاع از دارایی‌های شخصی و اموال</p> <p>دارایی‌ها</p>	
	<p>آیا در ۱ سال گذشته پول یا هدیه‌ای بخشیده‌اید که به دنبال آن دچار سختی و مشکل شده باشید و یا در تأمین هزینه‌های خود درمانده باشید؟</p> <p>آیا قبل از تصمیمات عمده مالی مشورت می‌کنید؟</p> <p>توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، در آخرین موقعیت تصمیم‌گیری، چه کسی یا کسانی در مورد مسائل مالی به شما مشورت دادند و چگونه این راهنمایی انجام شده است؟</p> <p>آیا در ۱ سال گذشته معامله بزرگی مثل خرید و فروش ملک یا ماشین را انجام داده‌اید؟</p> <p>توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، نوع معامله و نحوه تصمیم‌گیری و قضاوت خود را توضیح دهید؟</p> <p>آیا در ۱ سال گذشته تصمیمات شما باعث ضرر مالی شده است؟</p> <p>توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، آیا این تصمیمات باعث ضررهای مالی بی‌دری شده است؟ چقدر بوده است؟</p> <p>فرض کنید درآمد ماهانه شما ۴ میلیون تومان است.</p> <p>آیا آپارتمانی با اجاره بها ۳ میلیون تومان در ماه اجاره می‌کنید؟</p>	<p>تصمیم‌گیری مالی</p> <p>قضاوت مالی و تصمیم‌گیری مالی</p>	

ارزیابی ظرفیت مالی در هر حیطه (دارد/ندارد/ غیر قابل ارزیابی)	سؤال	حیطه‌های فرعی	حیطه اصلی
	<p>آیا در ۱ سال گذشته از اموال شما سوءاستفاده شده است؟ توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، چه موردی بوده است؟ و به چه ارزش مالی بوده است؟</p> <p>آیا دسته چک دارید؟ در صورت پاسخ مثبت، سپس پرسیده شود: - آیا در ۱ سال گذشته متوجه گم شدن برگه چک خود شده‌اید؟ توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، آیا با استفاده از چک از شما سوءاستفاده مالی شده است؟ سپس چه اقدامی انجام داده‌اید؟</p>		
	<p>آیا کارت بانکی و شماره حساب بانکی دارید؟ در صورت پاسخ مثبت، سپس پرسیده شود: آیا تا کنون فرد یا افرادی اطلاعات کارت، شماره حساب یا رمز کارت شما را گرفته است؟ توضیحات: چه کسی بوده است؟ و به چه منظوری گرفته است؟</p> <p>آیا کارت بانکی مشترکی دارید که فرد دیگری هم قادر به استفاده از آن باشد؟ در صورت پاسخ مثبت، سپس پرسیده شود: آیا در ۱ سال گذشته متوجه سوءاستفاده مالی از طریق کارت بانکی خود شده‌اید؟ توضیحات: چگونه بوده است و سپس چه اقدامی انجام داده‌اید؟</p> <p>خطرات افشای رمز کارت به همراه کارت بانکی چیست؟</p> <p>پیامکی دریافت می‌کنید که از شما خواسته شده است که جهت تکمیل اطلاعات حساب بانکی خود، شماره کارت، تاریخ انقضا و شماره CVV2 را ارسال کنید، آیا می‌فرستید؟ توضیحات: نحوه استدلال بیمار را ارزیابی کنید.</p>	تشخیص کلاهبرداری تلفنی یا پیامکی و سوءاستفاده مالی	قضایات مالی و تصمیم‌گیری مالی
	<p>آیا با دریافت تبلیغاتی مبنی بر اینکه با یک سوم قیمت واقعی ویلایی در یک جای خوب مثل کلاردشت، برای خرید آن ویلا سرمایه‌گذاری می‌کنید؟</p>	تشخیص ارزش واقعی کالاها و تبلیغات	
	<p>- آیا در ۱ سال گذشته تصمیم مالی داشته‌اید که نگران تبعات ناشی از آن بوده‌اید؟ توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، این مورد را توضیح دهید؟</p> <p>آیا در ۱ سال گذشته حمایت کسی را که در تصمیمات مالی شما را راهنمایی می‌کرده است و بدون وی تصمیمات مناسبی نمی‌گیرید را از دست داده‌اید؟</p> <p>- آیا در ۱ سال گذشته کسی در زمان تصمیم‌گیری‌های مالی به شما بی‌احترامی یا اعتراض کرده است؟ توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، چه موردی بوده است؟ چه اعتراضی شده است و یا چه انتقادی کرده‌اند؟ (منظور از سایرین ترجیحاً افرادی است که ذی‌نفع از تصمیمات مالی فرد هستند. همچنین ارزیابی بالینی می‌بایست مبنی بر باورهای فرد باشد).</p> <p>- آیا در ۱ سال گذشته حافظه شما در مورد حساب و کتاب مالی بدتر شده است؟ توضیحات: در صورت پاسخ مثبت، در ادامه پرسیده شود، این مورد را توضیح دهید؟</p>	مسائل روانی مرتبط با مسائل مالی	مسائل روانی مرتبط با مسائل مالی
	<p>اسکناس‌های مقابل (موجود در پیوست الف پرسش‌نامه) را شناسایی کنید؟</p> <p>ارزش اسکناس‌های مقابل (موجود در پیوست الف پرسش‌نامه) را به ترتیب مشخص کنید؟</p> <p>یک تراول بانک ۵۰ هزار تومانی به چند اسکناس ۱۰ هزار تومانی قابل‌خرید شدن است؟</p> <p>با اسکناس‌های مقابل (موجود در پیوست الف پرسش‌نامه) مبلغ نوشته‌شده بر روی کاغذ (۶۷ هزار تومان) را مشخص کنید؟</p> <p>مبلغ ۷۵ هزار تومان را (با اسکناس‌های موجود در پیوست ب) حساب کنید؟</p>	نامیدن انواع پول، واحد پول، ارزش پول و شمردن پول	مهارت‌های مالی پایه

ارزیابی ظرفیت مالی در هر حیطه (دارد/ندارد/غیرقابل ارزیابی)	سؤال	حیطه‌های فرعی	حیطه اصلی
	<p>اگر قصد خرید یک عدد نان سنگک را داشته باشید چقدر بابت آن پرداخت می‌کنید؟ توضیحات: در صورت آگاه بودن فرد از متغیر بودن قیمت نان و یا در نظر گرفتن یک دامنه قیمتی برای آن، پاسخ درست جهت فرد در نظر گرفته شود.</p> <p>چگونه از قیمت یک ملک یا دارایی خود مطلع می‌شوید؟ توضیحات: قیمت واقعی دارایی خود را با استفاده از چه منابعی تخمین می‌زنید؟</p>	تشخیص قیمت‌ها و خرید و فروش یک قلم جنس یا دارایی	معاملات نقدی
	<p>آیا تا کنون کارت عابر بانک داشته‌اید؟ در صورت پاسخ مثبت، کارت عابر بانک (موجود در پیوست پ) را نشان دهید. این کارت چیست و چه کاربردی دارد؟ شماره کارت را مشخص کنید؟ تاریخ انقضا کارت را مشخص کنید و بگویید چه مفهومی دارد؟ شماره CVV2 به چه منظوری استفاده می‌شود؟ برداشت از دستگاه خودپرداز چگونه است؟ توضیحات: به‌طور شماتیک نحوه کار با دستگاه خودپرداز را توضیح دهید. (در مورد فرد بی‌سواد و ناتوان نحوه پاسخ‌گویی وی ارزیابی شود).</p>	کارت عابربانک	
	<p>آیا شما حساب بانکی دارید؟ در صورت پاسخ مثبت، در ادامه بپرسید؟ چگونه از میزان هزینه خرج‌شده از کارت بانکی خود مطلع می‌شوید؟ چگونه متوجه واریز پول و یا برداشت پول از حساب خود می‌شوید؟ چگونه متوجه مانده حساب خود می‌شوید؟ اگر پولی را اشتباه در حساب بانکی فرد دیگری انتقال دهید، چه می‌کنید؟ تفاوت حساب بانکی قرض‌الحسنه و حساب بانکی مدت‌دار (کوتاه‌مدت و بلندمدت) چیست؟</p>	تشخیص صورت حساب بانکی تشخیص مانده حساب بانکی تشخیص واریز حساب تشخیص تفاوت حساب‌ها	مدیریت حساب بانکی و مبادلات بانکی و مدیریت چک و کارت بانکی
	<p>آیا تاکنون دسته چک داشته‌اید؟ در صورت پاسخ مثبت، برگه چک (موجود در پیوست ت) را نشان دهید. به قسمت طراحی‌شده در چک برای مبلغ اشاره کنید، این قسمت برای چیست؟ به قسمت عددی چک اشاره کنید، این قسمت برای چیست؟ به قسمت امضای چک اشاره کنید، این قسمت برای چیست؟ به محل گیرنده چک اشاره کنید، این قسمت برای چیست؟ به شماره حساب جاری بر روی چک اشاره کنید، چه معنایی دارد؟ شماره سریال چک را پیدا کنید و بر روی یک کاغذ بنویسید؟ تاریخ پرداخت چک رو مشخص کنید؟ متناسب با قبض کالای نشان داده‌شده (در پیوست ج) مبلغ چک را بنویسید؟ اگر ۱۰ میلیون تومان در یک حساب بانکی سرمایه‌گذاری کنید، در یک سال با سود ۲۰ درصد، پول شما چقدر می‌شود؟</p>	چک و استفاده از چک سود	
	<p>نوع قبض (موجود در پیوست ث) را شناسایی کنید؟ مبلغ تعیین‌شده در قبض فوق چقدر است؟ بابت چه کالاها یا خدماتی از این قبض استفاده می‌شود؟ اگر این قبض پرداخت نشود چه اتفاقی می‌افتد؟ چگونه ۲ میلیون تومان پول را بین دو شهر جابه‌جا می‌کنید؟</p>	مفهوم قبض تشخیص مقدار قبض نتایج عدم پرداخت قبض انتقال وجه	قبض و انتقال وجه

ارزیابی ظرفیت مالی در هر حیطة (دارد/ندارد/ غیر قابل ارزیابی)	سؤال	حیطه‌های فرعی	حیطه اصلی
	بدهکاری چیست؟		
	حق بیمه چیست؟		
	مالیات چیست؟		
	تورم چیست؟	تعریف مفاهیم پولی	دانش مفاهیم پایه مالی
	بهره پول بانکی چیست؟		
	ارز چیست؟		
	ارث چیست؟		
	۲۰۰ میلیون تومان دارید، اگر فرضاً شما دو پسر داشته باشید، به هر کدام چه میزان ارث می‌رسد؟		
	وام چیست؟	مفهوم وام	
	وکالت چیست؟	وکالت	متفرقه
	آیا قولنامه‌ای که در خانه نوشته شود ارزش قانونی دارد؟		
	آیا اثر انگشت و امضای شما در پای سند و یا کاغذی برای شما عواقب مالی می‌آورد؟		
	۸ میلیون تومان دارید، کم می‌شود، چه مبلغی را به‌عنوان مزدگانی برای یافتن آن اختصاص می‌دهید؟	مزدگانی دادن	
	توضیحات: نحوه استدلال بیمار برای در نظر گرفتن میزان مزدگانی ارزیابی شود.		

سالمند